Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 403 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 8 ՄԱՅԻՍ 1885 — (Ն. Տ.) 20 ՄԱՅԻՍ 1885 — 6 ՇԱՊԱՆ 1302

40 ՓԱՐԱ.

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

[illegible]

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի» ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ. Գալաթիա, Նորատունկեան խան. [illegible]

غلطه ده نورادونكيان خانده (شرق) غزته سی اداره سنه

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY, Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	200
» »	Վեցամսեայ	100
» »	Եռամսեայ	50
Գաւառաց համար և [illegible]	տարեկան	240
Գաւառաց համար և [illegible]	վեցամսեայ	120
Օտար երկիրներ	Տարեկան Ֆրանք	56
»	[illegible]	28

[illegible]

Մանրացմունք կ'ընդունուին ԽՈՏԸՐՆ ԷՖԷՆՏԻ գործակալութեան ձեռամբ, Քարաքէօյ, Տէյիրմէն խան

Կ. ՊՈԼԻՍ
ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 7 ՄԱՅԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ. Պատերազմի անմիջական երկիւղներ փարատեցան. բայց Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ կարգադրութեան մը համար սկսեալ բանակցութիւնք գոհացուցիչ վիճակի մէջ չեն երեւիր. այնպէս որ, եթէ ի վերջոյ կարգադրութիւն մը կնքուի, կը վախցուի թէ շատ կեղակարծ բան մը պիտի լինի, և խնդիրն ա՛յն ատեն դէջ պիտի փակուի, որ շատ չանցած պիտի վերաբացուի ծանրագոյն վիճակի մը մէջ։

Բնաւ տարակոյս չենք կրնար ունենալ թէ Պ. Կլատստոն և իւր պաշտօնակիցք անկեղծապէս փափաքող են խաղաղութեան։ Բայց նոյն ապահովութիւնը չունինք Ռուսիոյ զգացմանց վրայ։ Այդ զինուորական Կայսրութեան համար պատերազմն անպատեհութիւն մը չէ. այլ ուրիշ ամեն միջոցներու պէս միջոց մ'է որոշեալ նպատակի մը հասնելու։ Եթէ Ցարին կառավարութիւնը խաղաղապէս կարենայ հասնիլ իւր նպատակին, լաւ։ Բայց կընախընտրէ պատերազմիլ քան կարեւոր զիջումներ ընել խաղաղութեան սիրոյն համար։ Ասա զգալի է երկուց ազգաց աշխարհավարութեան տարբերութիւնը։

Բեդրսպուրկի և Լոնտոնի դահլիճք ըստ կարի գաղտնի կը պահեն տեղի ունեցող բանակցութիւնները։ Բայց զանազան աղբիւրներէ, նոյն իսկ կէսպաշտօնական թերթերէ տրուած մասնական ծանօթութիւններէն այնպէս կ'երեւի թէ, Բեդրսպուրկի կառավարութիւնն, ամեն անգամ որ կէտի մը վրայ զիջում ձեռք բերէ Պ. Կլատստոնի նախարարութենէն, ուրիշ կէտի մը վրայ կը յարուցանէ նոր պահանջումներ։ Սահմանագիծ մը, որուն Պ. Ստաալ, ռուսական դեսպանն ի Լոնտոն, հաւանած էր, բոլորովին չընդունուեցաւ ռուս կառավարութենէն, որ վստահ լինելով թէ Պ. Կլատստոն աֆղանեան սահմանաց վրայ քանի մը նոր մղոններու համար պատերազմ չըներ, պահանջեց կարգ մը արօտավայրեր իւր նոր Թիւրքմէն հպատակաց համար։ Թիւրքմէնք կոչուած են նոյն դերը կատարել այսուհետեւ ռուսօ-աֆղան նոր սահմանագլխին վրայ, զոր Քիւրդք կը կատարեն Թուրքիոյ և Պարսկաստանի սահմանաց վրայ։ Այդ թափառաշրջիկ խաշնարած և ասպատակ ցեղերու (Մերվէ կը նշանակէ Գող) սովորական արշաւանքները միշտ խնդիրներ պիտի յարուցանեն ի մէջ Ռուսիոյ և Աֆղանստանի։ Օգուտ քաղելով Անգլիոյ զբաղեալ վայրկեաններէն, Ռուսիա, իւր Թիւրքմէն հովիւներու ձեռամբ, պիտի պատրաստէ յառաջխաղացութեան նոր միջոցներ, եւ պիտի յարուցանէ պատրուակներ։ Խնդրուած արօտավայրք կը գտնուին սահմանագլխոց կարեւորագոյն կէտերուն վրայ, և հաւասարապէս վտանգաւոր է եթէ Պ. Կլատստոն տայ զանոնք, և եթէ մերժէ։

Բայց այս արօտավայրերու խնդիրը չըլուծուած, լսեցինք նաև թէ Ռուսիա կը պահանջէ գործակալներ ունենալ ի Քապուլ և ի Հերադ։ Ռուսիա կ'ուզէ ուղղակի յարաբերութիւն տածել Աֆղանստանի հետ, քաղաքականապէս ըստ ամենայնի անկախ տէրութիւն մը նկատելով զայն։ Բայց արդի Էմիրին հաստատութենէն ի վեր, Անգլիա և Աֆղանստան որոշած են որ Քապուլի Էմիրն օտար Տէրութեանց հետ ամեն յարաբերութիւն Անգլիոյ միջնորդութեամբ կատարէ։ Ապտ-իւր-Րահման Խան իւր յօժար կամօք հրաժարած է քաղաքական յարաբերութեանց մասին անկախութենէն, և ասոր փոխարէն տարեկան մեծկակ թոշակ մը կը ստանայ անգլօ-հնդիկ կառավարութենէն, և կը վայելէ կատարեալ պաշտպանութիւն ընդդէմ օտար յարձակման։ Մեծն Բրիտանիա կ'ուզէ այսպէս Աֆղանստանէ վանել ամեն օտար ազդեցութիւն։ Ռուսիա երբեմն ճանչած էր, և մինչեւ մօտ ժամանակներս կը շարունակէր ճանչել, թէ Աֆղանստան Անգլիոյ քաղաքական առաւելակշիռ ազդեցութեան ենթարկեալ է, և կը գտնուի Մեծին Բրիտանիոյ շահուց շրջանակին մէջ։ Բայց եթէ ստոյգ է թէ կը պահանջէ դեսպաններու և գործակալներու միջոցաւ ուղղակի գործ ունենալ Աֆղանստանի Էմիրներուն և մինչեւ իսկ նահանգային կառավարիչներուն հետ, դժուար է հասկնալ թէ Անգլիա ինչպէս պիտի հաւանի։

Բայց վերջին Թղթաբերով առնուած լրագիրք Ռուսիոյ կը վերագրեն նոր պահանջում մ'ալ, որ երեւան կը հանէ Ռուսիոյ բուն դիտաւորութիւնն։ Իմացուելով թէ Աֆղանստանի Էմիրն՝ ինչպէս բնական է՝ պատրաստութիւն կը կատարէ իւր սահմանաց հինգ գլխաւոր կէտերն ամրացնելու, Բեդրսպուրկի կառավարութիւնը խնդրեր է Լոնտոնի կառավարութենէն որ անգլիացի սպայք չգործածուին այս ամրաշինութեանց։ Երբ Տէրութիւն մը կը ձեռնարկէ ամրութիւններ կառուցանել, անշուշտ երկրաչափներու և ճարտարապետներու պէտք կ'ունենայ։ Աֆղանաց մէջ չկան երկրաչափներ և ճարտարապետներ, ուստի Քապուլի Էմիրը բնականապէս կը դիմէ Անգլիացւոց։ Ռուսիա կ'ուզէ սակայն որ Անգլիացիք գործ չունենան Աֆղանստանի մէջ, ո՛չ քաղաքական հանգամանքով, ո՛չ ալ իբրեւ անհատական սպայ մը ի ծառայութեան Ապտ-իւր-Րահման Էմիրին(*)։

Երբ այսպիսի յաւակնութիւններ վերագրուած կը տեսնենք Ռուսիոյ, բնական է խորհիլ թէ Ցարին կառավարութիւնը Թագուհւոյն կառավարութեան չափ չաճապարեր խաղաղութիւնն ապահովուած տեսնելու. և երբ միւս կողմէ կը ծանուցուի թէ Կեդրոնական Ասիոյ մէջ Ռուսք զինուորական երկաթուղեաց շինութիւնը մեծ փութով յառաջ կը տանին, կասկածներ կը ծնին թէ, Պ. Կլատստոնի երկայնամտութեան և ջերմ խաղաղասիրութեան շնորհիւ եթէ այս տարի խաղաղութեան պահպանումն յաջողի իսկ, բրիտանական այժմեան Նախարարութիւնը մեծ հոգ և թերեւս ամենամեծ պատերազմ մը յաջորդին վրայ բեռնաւորելէ տարբեր բան մ'ըրած չպիտի լինի դժբախտաբար։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ. Թայմզին Բարիզեան Թղթակիցը կը հեռագրէ մայիս 10ին. Ստուգապէս գիտենք թէ ի Պերլին հակառակ հոսանքներ կային վերջին օրերս։ Պիզմարք իշխանին շուրջը նոյնչափ կը հակէին պատերազմի կողմ, որչափ Կայսեր շուրջը գտնուողներ նպաստաւոր էին խաղաղութեան. և մինչ Արքունեաց մէջ կը հաստատուէր թէ խաղաղութիւնը չի կրնար վրդովիլ, Պիզմարք իշխանն ինք ձեռքի տակէ կը հարցունէր Ֆրանսայի թէ, ֆրանսական Նաւատորմը կրնա՞յ ի հարկին միանալ Օսմ. Նաւատորմին՝ թող չտալու համար Անգլիոյ որ Դարդանէլէ անցնի, Ռուսիոյ հետ պատերազմելու ի Սեւ Ծով։ Ֆրանսական դահլիճն յանկարծակիի եկած էր Իշխանին այս հարցմամբ. բայց հետեւեալ օրն իսկ լսուեցան անգլօ-ռուս խնդրոյն խաղաղական երեւոյթին վերաբերեալ լուրերը, որք այնուհետեւ այնչափ զօրացան, որ Նովոյէ Վրեմիա անգլօ-ռուս դաշնակցութիւն մը քարոզել սկսած է։ Պատերազմի սաստիկ երկիւղներուն այսպէս յանկարծական փարատումն և խաղաղական երեւոյթներուն յաղթանակումը զանազան պատճառներու կը վերագրուին։ Ոմանք կ'ըսեն թէ վախ կար որ Գերմանիա օգուտ պիտի քաղէր անգլօ-ռուս պատերազմէն։ Ուրիշներ ալ կ'ըսեն թէ Չին կը պատրաստուէր արշաւել Ռուսիոյ Ամուրեան (Կեդր. Ասիա) գաւառներն, Անգլիոյ հետ պատերազմ ծագելուն պէս, ետ կանչելով Թոնքինի կողմը գտնուող իւր զօրքեր։ Ինչ որ լինի ճիշդ պատճառը, մաղթելու է որ Անգլիա և Ռուսիա մինչեւ վերջն հաստատ մնան պատերազմէ զգուշանալու առաջադրութեան վրայ։

(*) Թէ անգլիացի սպայ մը, ի ծառայութեան Աֆղանաց Էմիրին, ի՛նչ գործ կրնայ կատարել, գաղափար մ'ունենալու համար, կը յիշեցնենք թէ իբր 25 տարի առաջ, երբ Հերադ պաշարեցաւ Պարսկաց կողմէ, որոց կ'օժանդակէր Ռուսիա, անգլիացի սպայ մը ա՛յնքան զօրացուց և լաւ պաշտպանեց զՀերադ, որ երկար պաշարումէ մը յետոյ, Պարսիկները ձեռնունայն ետ դարձան։ Մի քանի տարիներ յետոյ, Պարսիկները նորէն պաշարեցին զՀերադ. այս անգամ անգլիացի սպայ մը չի կար հոն, և մեծ բերդաքաղաքն ինկաւ թշնամեաց ձեռքը։ —Մեծն Բրիտանիա յանժամ զօրք իջեցուց Պարսկաստանի ծովեզերքն ի Պարսկային ծոց, և պարտաւորեց զանոնք Հերադէ դուրս ելնելու։

ՖՐԱՆՍԱ. Մայիս 12ին, Ֆրանսայի Արտաքին գործոց նախարար Պ. տը Ֆրէյսինէ Երեսփոխանական Ժողովոյ Ցանձնաժողովոյն առջեւ յայտարարութիւն մ'ըրաւ Եգիպտոսի ելեւմտից վերակազմութեան վրայ։ Ըսաւ թէ Եգիպտոսի ելեւմտից վերակազմութեան միջազգային պայմանագրին էական նպատակն է արտօնել 225 միլիոն ֆրանքի եգիպտական նոր փոխառութիւն մը, որոյ 100 միլիոնը վասն փճասելոց Աղեքսանդրիոյ ռմբակոծման և 125 միլիոնը վասն կատարման ինչ ինչ հարկաւոր հանրօգուտ շինուածոց, ընդ երաշխաւորութեամբ մեծ Տէրութեանց։ Պէտք եղածն է գտնել միջոցներ Աղեքսանդրիոյ հատուցումները վճարելու և միւս կողմէ կատարելու այն շինութիւններ, որք չեն կրնար յետաձգուիլ. օրինակի համար, Նեղոսի ջրանցներուն նորոգումն և շարունակումը։ Ֆրանսայէ խնդրուած երաշխաւորութիւնն է անուանական, և ո՛չ էական։ Պայմանագիրն հետզհետէ պիտի ներկայացուի մեծ Տէրութեանց Խորհրդարաններուն վաւերացման։ Պայմանագիրն, յարեց Նախարարը, քաղաքական երկու ծանր խնդիրներ կը յարուցանէ. մին է՝ Անգլիացւոց Եգիպտոսէ ելնելուն խնդիրն, որ յետաձգուած է Անգլիոյ խնդրանօք, և միւսն է Սուէզի ջրանցքին թէ՛ խաղաղութեան և թէ՛ պատերազմի ժամանակ ազատ նաւարկութեան խնդիրն։ Այս վերջին խնդիր ենթարկեալ է այժմ ի Բարիզ գումարեալ Միջազգային Ցանձնաժողովոյն բանակցութեանց, որոյ որոշումնք նոր Պայմանագրոյ մը մէջ պիտի ամփոփին։ Պ. տը Ֆրէյսինէ կը կարծէ թէ Սուէզի Ցանձնաժողովոյն աշխատութիւնք ծանր արգելքի չպիտի բախին։ Արդարեւ, ինչ ինչ կէտերու վրայ Անգլիա անհամաձայն է միւս Տէրութեանց հետ. բայց կը յուսացուի թէ համաձայնութիւն շուտով պիտի վերահաստատուի։ Հաւանօրէն պիտի կազմուի Սուէզի ջրանցքին համար Միջազգային Ցանձնաժողով մը յար և նման Դանուբի Ցանձնաժողովոյն։ Ի վերջոյ, Պ. տը Ֆրէյսինէ Խորհրդարանէն խնդրեց փութով վաւերացնել Եգիպտոսի ելմտական Պայմանագիրն, որպէս զի Աղեքսանդրիոյ փճասելոց, այսչափ ժամանակ սպասելէ յետոյ, ստանան դրամական հատուցումն որ իրենց իրաւունքն է։

ՍՈՒԷԶԻ ՋՐԱՆՑՔԻՆ ԽՆԴԻՐԸ. Պ. տը Ֆրէյսինէի լաւատեսութեան հակառակ, կ'ըսէ Պ. տը Պլովից մայիս 13 Թայմզ հեռագրոյ մը մէջ, երկիւղ կայ թէ ի Բարիզ գումարեալ Սուէզի Ջրանցքի Միջազգային Ցանձնաժողովը պիտի ցրուի որոշման մը չյանգած։ Անգլիայի պատուիրակք սոյն յանձնաժողովոյ անդամակցած էին, հիմ բռնելով 1883 յունուար 3ին Լորտ Կրանվիլլի առ մեծ Տէրութիւնս ուղղեալ շրջաբերականն։ Այդ պաշտօնագրոյ 6րդ հատուածը կ'ըսէր. «Եգիպտոս «իւր կարողութեան սահմանին մէջ ա«մեն միջոց ի կիր պիտի առնու վասն «գործադրման այն պայմանաց, որք «դրուած են պատերազմի ատեն պա«տերազմիկ նաւուց Ջրանցքէ անցու«դարձին վրայ։» Անգլիական պատուիրակք, այս հիման վրայ կենալով, առաջարկեցին սա յօդուած. «Եգիպ«տական կառավարութիւնը պաշտօն «պիտի ունենայ հոգ տանելու սոյն «Դաշնագրոյ յօդուածոց ճշդիւ գոր«ծադրման։» Բայց միւս պատուիրակք, առարկելով թէ Եգիպտոս այսպիսի կարեւոր պաշտօն մը կատարելու ո՛չ կարողութիւն, ո՛չ ալ ձեռնհասութիւն ունի, առաջարկեցին որ եւրոպական Տէրութեանց ներկայացուցիչներէն կազմեալ մարմին մը հսկէ գործադրման Սուէզի Ջրանցքին վերաբերեալ դաշնագրային տրամադրութեանց։ Անոնց առաջարկը բոլորովին անտես կ'ընէր զեգիպտական կառավարութիւնն և անոր իրաւունքներն։ Անգլիացիք կ'ընդունին որ Եգիպտոսի կառավարութիւնն, երբ պատերազմի ատեն դժուարութիւն կրէ գործադրելու Ջրանցքին վերաբերեալ տրամադրութիւնները, դիմէ նախ Վեհ. Սուլթանին կառավարութեան և ապա մեծ Տէրութեանց։ Բայց չէին կրնար հաւանիլ երբ իրենց կ'առաջարկուէր ա՛յնպիսի յօդուած մը, որ կ'ուրանար Եգիպտական կառավարութեան մը գոյութիւնն իսկ։ Այս պարագայից մէջ, դադրեցան Ցանձնաժողովոյն նիստերն, և յայտնի չէ թէ ի՛նչ ելք պիտի ունենան։

ԻՌԼԱՆՏԱ. Լուր կայ թէ Պ. Կլատստոնի նախարարութիւնն, առաջիկայ ընդհանուր ընտրութեանց մէջ իռլանտացւոց քուէներն իւր կողմ ունենալու համար, «Իռլանտայի Ինքնօրէնութեան» ծրագիր մը յօրինելու վրայ է, զոր պիտի ներկայացնէ Խորհրդարանին, յայտարարելով թէ այդ ծրագրոյ համեմատ օրէնք մը պիտի պատրաստէ, եթէ իշխանութեան վրայ մնայ մօտակայ ընտրութիւններէն ետքն ալ։ Իռլանտայի Լորտ Տեղեկալութիւնը կամ կուսակալութիւնը պիտի ջնջուի, և գաւառային երեսփոխանական ժողովներ պիտի կազմուին։

ՔԱՆԱՏԱ. Լուր կայ թէ Ամերիկայի Ֆենիանք ձեռքի տակէ օգնելու վրայ են Լուի Րիէլի ապստամբներուն՝ յաջողապէս դիմադրելու համար Քանատայի անգլ. կառավարութեան, որ դեռ հեռի է ընկճելէ զայս շարժում։ Մոնրէալի և Քանատայի ուրիշ կողմանց Ֆրանսացիք եւս յայտնապէս կը համակրին ապստամբաց, և նախատալից ցոյցերով կ'ընդունին այն անգլ. զօրքեր որք կ'երթան կռուիլ ապստամբաց հետ։ Ցայտնի է թէ Լուի Րիէլ և իւր Մեթիսք ֆրանսական սերունդէ են, բայց խառնուած են երկրին բնիկներուն հետ։ Աղաւաղեալ ֆրանսերէն մը կը խօսին, բայց անգլիերէն ալ կը գործածեն։

ԱՒՍՏՐԱԼԻԱ. Անգլ. կառավարութիւնը վաւերացուց Աւստրալիոյ զանազան անգլ. Գաղթականութեանց դաշնակցութիւնն և Դաշնակից Խորհրդոյ մը հաստատութիւնն, որով Գաղթականութիւնք իրարու հետ և Մայր-Հայրենեաց հետ աւելի սերտ կապերով կը միացուին։ —Ռուսիոյ դէմ պատերազմի հաւանականութեան պատճառաւ, Աւստրալիացիք հասարակային պաշտպանութեան միջոցներ ձեռք առին։ Նաև որոշեցին միաբանութեամբ դրամական հատուցում ընել այն ամեն Աւստրալիացւոց, որք թշնամւոյն նաւուց հանքածուխ և պաշար չտալ յանձն կ'առնուն հայրենասիրութեամբ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ. Վիէննայէ առ Թայմզ ուղղեալ հեռագիր մը կը հաստատէ այն լուր թէ պուլկարօ-մակեդոնական սահմանագլխին վրայ պուլկար հրոսախմբեր երեւիլ սկսած են։ Ասոնց հետ կ'երեւին նաև ուրիշ ազգէ հրոսախմբեր, զորս կը հալածեն պուլկար ոստիկանք։ Օսմ. զօրքերը պատրաստ կը կենան վանելու պուլկար հրոսակները։

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ. Հրէից դէմ եղած կարգ մը ծանր ամբաստանութիւնք հետզհետէ սուտ ելնելով, հակահրէական շարժումն յայտ տկարացած է, և «Հակահրէական Մասնախումբը» կազմալուծեալ վիճակի մէջ է։

ՌՈՒՍԻԱ. Ներքին գործոց Նախարարն, որոյ հիւանդութիւնն աւելի սաստկացած է, Մոսկուա գնացած է, ուր բժիշկներէն խորհուրդ պիտի հարցնէ իւր հիւանդութեան վրայ։ Դոլղոյ կոմսը դիտաւորութիւն ունի այն տեղէ Վիէննա երթալու.

—Դիտաւորութիւն կայ Բեդրսպուրկի ամենագեղեցիկ փողոցներէ միոյն մէջ կառուցանել Սքոպելէֆ զօրավարի արձանն. արդէն հանգանակութեան սկսած են, և արձանի կառուցման համար խնդիր մատուցած է կառավարութեան։

—Ռուս լրագիրք Անգլիոյ բրած զիջումներէն նոր համարձակութիւն ստացած են. և նոցանէ շատերու մէջ պատերազմական եռանդը վերանորոգուած է։ Նովոյէ, Ռուսիոյ նշանաւորագոյն թերթը, դարձեալ մասամբ պատերազմի կողմն անցած է։ Խաղաղութեան փափաքողներ հազիւ թէ կան։ Նովոյէ Վրեմիա եւս խօսելով այս մասին, խաղաղութեան յայտնի կուսակիցներ կը համարէր Վետոմոստի, Ռուսկի Կուրիէր և Նովոսթի. միւս մնացեալք երբեմն

—— 66 ——

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԷՐՆ

ԿՐԱՆԹ ՆԱՒԱՊԵՏԻՆ ՈՐԴԻՔՆ

ԳԼՈՒԽ Գ.

ԱՄՍՏԸՐՏԱՄ ԿՂԶԻՆ

Ս. Պօղոս կղզին, որ Ամստրտամ կղզւոյն հարաւակողմն է, անբնակ կղզեակ մ'է, կոնաձեւ լեռնէ մը ձեւացած, որ վաղեմի հրաբուխ մը լինել կը թուի։ Իսկ Ամստըրտամ կղզին, ուր մակոյկը տարաւ Տըն-էնի ուղեւորներն, ընդհակառակն կրնայ տասներկու մղոն շրջապատ ունենալ։ Մէջը կը բնակին քանի մը կամաւ աքսորեալք, որք գիրենք վարժեցուցած են այդ տխուր կենաց, և պահապաններն են ձկնորսարանին, որուն՝ ինչպէս նաեւ կղզւոյն տէրն է Պ. Օթովան անուն վաճառական մը։ Այս վեհապետ, որ տակաւին ճանչուած չէ եւրոպական մեծ տէրութիւններէն, 75-80 հազար Ֆրանք տարեկան հասոյթ ունի, որսալով, աղելով և յևերոպա ղրկելով զՀէյլոդակտիլոս, որ ծովային բրածուկ (մորիւ տը մէր) անուամբ ճանչուած է անուսումնաբար։

Մնաց որ, այս Ամստրտամ կղզի Ֆրանսական լինելու և մնալու սահմանեալ էր։ Արդարեւ, ի սկզբան, առաջին գրաւողի իրաւամբ, Պ. Քամէն անուն Պուրպոնցի նաւայարդարի մը սեփականութիւնն եղաւ. յետոյ միջազգային պայմանադրութեան մը զօրութեամբ Լեհացւոյ մը ձեռք անցաւ, որ զայն մշակել տուաւ Մատակասգարցի գերիներու ձեռօք։ Երբոր Լեհացի ըսուի, Ֆրանսացի պէտք է հասկնալ, այնչափ որ՝ կղզին լեհականութենէ Ֆրանսականի փոխուեցաւ Պ. Օթովանի ձեռաց մէջ։

Երբոր Տըն-էն 1864 դեկտ. 6ին հոն հասաւ, բնակչաց թիւն երեքի կը հասնէր, որք էին Ֆրանսացի մ'եւ երկու խառնածին, երեքն ալ պաշտօնեայք կղզետէր վաճառականին։ Ուստի Բականէլ կրցաւ հայրենակցի մը ձեռքը սեղմել յանձին յարգելի Պ. Վիոյի, որ յոյժ ծերացեալ էր յայնժամ։ «Իմաստուն ծերունին» մեծ քաղաքավարութեամբ հիւրընկալեց Տըն-էնի ուղեւորները։ Բարենշան օր մը կը համարէր իրեն համար՝ այսպիսի սիրուն օտարազգիներ ընդունիլ իւր կղզւոյն մէջ։ Ս. Պետրոս կղզին յաճախողներն են միշտ փոկորսք, և երբեմն ալ կիտորսք, ընդհանրապէս կոպիտ մարդիկ, որք մեծ բան մը շահած չեն շանաձկանց հետ յաճախելէ։

Պ. Վիոյ ներկայացուց իւր հպատակ երկու խառնածիններն, որք կղզւոյն բովանդակ ժողովուրդը կը կազմէին հանդերձ քանի մը վարազներով և քանի մը հազար առւոյշ պինգուէններով։ Երեք կղզեցւոց բնակած տնակը՝ կղզւոյն հարաւային արեւմըտեան կողմը լերան մի մասին փլչելէն ձեւացած բնական նաւահանգստի մը ծայրն էր։

Օթովան Ա.ի գահակալութենէն շատ առաջ Ս. Պետրոս կղզին ապաստան եղած էր նաւաբեկելոց։ Բականէլ իւր ունկնդրաց հետաքրքրութիւնը մեծապէս գրգռեց իւր առաջին պատմութիւնը սապէս սկսելով. Պատմութիւն երկուց Սկովտացւոց լքելոց յԱմստրտամ կղզւոջ։

1827ին, անգլիական Բօլթըր երկկայմը, կղզւոյն առջեւէն անցնելով, ծուխ մը նըշմարեց որ օդն ի վեր կ'ելնէր։ Նաւապետը ծովեզրին մօտեցաւ և երկու մարդ տեսաւ որք տագնապի նշաններ տալով օգնութիւն կը խնդրէին։ Մակոյկը ցամաքը ղրկելով ժողովեց զՃէյմս, քսան-երկու տարեկան երիտասարդ, և զՌօպէրթ Բրունֆուտ, քառասուն-ութ տարեկան։ Այս երկու տարաբաղդք անճանաչելի եղած էին։

Տասն-ութ ամսէ ի վեր, գրեթէ առանց ուտեստի, գրեթէ առանց անուշ ջրի, խեցեմորթներ միայն ուտելով և ծայրը ծռած անպիտան բեւեռի մը միջոցաւ ձուկ որսալով, երբեմն խոճկոր մը վազած ժամանակ բռնելով, շատ անգամ երեք օր անսուաղ մնալով, Եսաեան կուսանաց պէս սպասելով խարոյկի մը քով, զոր իրենց վերջին աբեթի կտորով վառած էին, չթողլով երբեք որ շիջանի, և իրենց արշաւանաց մէջ հետերնին պտտցնելով իբրեւ անգին նիւթ մը, այսպէս թշուառ, տրտում և դըժընդակ կեանք մը վարած էին։ Փոկ որսացող փոքր երկկայմով մը կղզին ելած էին։ Ըստ սովորութեան փոկորսաց, ամիս մը հոն կենալով մորթ և իւղ պիտի մթերէին մինչեւ ցվերադարձ երկկայմին։ Բայց նաւն երեւան չելաւ։ Հինգ ամիս յետոյ Հօփ անուն անգլիական նաւ մը, որ Վան-Տիմէն կ'երթար, կղզին հանդիպեցաւ. բայց նաւապետն, անհասկանալի խժդժական քմահաճոյքով մը, չուզեց իւր նաւն ընդունիլ երկու Սկովտացիներն, և մեկնեցաւ գնաց՝ առանց պաքսիմատ մը, կայծահան երկաթ մ'անոնց տալու, և անտարակոյս այդ երկու չուառականք շատ չանցած սովամահ պիտի մեռնէին անդ, եթէ Բօլթըր, կղզւոյն մօտէն անցնելով, չտեսնէր և չժողովէր զանոնք։

Երկրորդ արկածը, զոր կը յիշէ Ամստրտամ կղզւոյն պատմութիւնն, — եթէ այսպիսի ժայռ մը կրնայ պատմութիւն մ'ունենալ,— Ֆրանսացի Բէրոն նաւապետին արկածն է, որ երկու Սկովտացւոց արկածին պէս կ'սկսի և կը վերջանայ. այսինքն կամովին կ'ելնէ կղզին, նաւը չվերադառնար, և քառասուն ամիս յետոյ դիպուածով հովերէն այն կողմ քշուած օտար նաւ մը կը ժողվէ զայն։ Միայն թէ, Բէրոն նաւապետին անդ բնակութիւնն արիւնաուշտ եղերադէպով մը նշանաւոր եղած է, և նմանութեան հետաքրքրաշարժ կէտեր կ'ընծայէ այն մտացածին արկածից հետ, որոց պատահեցաւ Դանիէլ Ֆոյի դիւցազն՝ երբոր իւր կղզին վերադարձաւ։

Բէրոն նաւապետ չորս նաւաստեաց հետ ելած էր անդ, երկուքն անգլիացի և երկուքը Ֆրանսացի։ Տասն-հինգ ամիս փոկորսութեամբ պիտի զբաղէր։ Որսն յաջող եղաւ։ Բայց երբոր տասն-հինգ ամիս յետոյ նաւն երեւան չելաւ, և պարէններն ալ տակաւ առ տակաւ սպառեցան, միջազգային յարաբերութիւնք դժուարանալ սկսան։ Երկու Անգլիացիք ապստամբեցան Բէրոն նաւապետին դէմ, և պիտի սպաննէին զայն՝ եթէ իւր երկու հայրենակիցք օգնութեան չհասնէին։ Այն վայրկենէն սկսեալ՝ երկուքանչիւր կողմ կը հսկէին միմեանց դէմ գիշեր ցերեկ, միշտ զինեալ, մերթ յաղթող, մերթ յաղթեալ, և այսպէս թշուառ ու տագնապալից կեանք մ'անցուցին։ Եւ անշուշտ մին զմիւսը պիտի ջնջէր վերջապէս, եթէ անգլիական նաւ մ'իրենց հայրենիքը չվերադարձնէր զայդ տարաբաղդներ որք ազգայնութեան չնչին խնդրոյ մը պատճառաւ պառակտեալ էին Հնդկական Ովկէանի ժայռերէն միոյն վրայ։

Այսպէս եղան այս արկածք։ Երկու անգամ Ամստրտամ կղզին այսպէս հայրենիք եղաւ լքեալ նաւաստեաց, զորս նախախնամութիւնն երկիցս ազատեց թշուառութենէ և սովալլուկ մահուանէ։ Բայց, այն ժամանակէն ի վեր ոչ մի նաւ կորսուած չէր այդ ծովեզերաց վրայ։ Եթէ նաւաբեկութիւն մը պատահած լինէր, բեկորներն անշուշտ կ'երթային կղզւոյն ծովեզերաց վրայ կ'ինկնէին, նաւաբեկեալք ալ կրնային Պ. Վիոյի ձկնորսարաններն հասնիլ։ Արդ, Պ. Վիոյ երկար տարիներէ ի վեր կղզին կը բնակէր և երբէք առիթ չէր ներկայացած նաւաբեկեալներ ասպնջականելու։ Պրիթանիայի և Կրանթ նաւապետին վրայ բնաւ տեղեկութիւն չունէր։ Ուստի ո՛չ Ամստըրտամ կղզին և ո՛չ Ս. Պօղոս կղզեակն, զոր կիտորսք և փոկորսք յաճախ կ'այցեն, այդպիսի նաւաբեկութեան մը թատր եղած չէին։

Կլէնարվան ո՛չ զարմացաւ, ո՛չ տրտմեցաւ այս պատասխանի վրայ։ Ընկերքն և ինք՝ այս ամեն դադարաց մէջ՝ կը փնտռէին ըզԿրանթ նաւապետ անդ՝ ուր չէր, և ոչ անդ՝ ուր էր։ Այլ միայն կ'ուզէին ստուգել նորա բացակայութիւնը զուգահեռականին այդ զանազան կէտերէն։ Ուստի հետեւեալ օրը չուելու որոշում տրուեցաւ։

Ուղեւորք մինչեւ իրիկուն պտըտեցան կղզւոյն մէջ, որոյ տեսքն յոյժ հրապուրիչ է։ Բայց իւր կենդանիներն ու ծաղիկները չէին կրնար ամենէն երկայնաբան բնապատումին մէկ ութ-ածալ հատորը լցնել։ Զորքոտանեաց, թռչնոց, ձկանց և կիտոց դասակարգը մի միայն քանի մը վարազներ, պետրահաւեր, ձիւնահաւեր, ձկնկուլներ, պերկեններ և փոկեր կը պարունակէր։ Տեղ տեղ սեւորակ լաւաներէ ջերմային և երկաթախառն ջուրեր կը բղխէին, և իրենց թանձր գոլորշին հրաբխային գետնին վրայ կը պտտցնէին։ Այդ ջուրերէն ոմանց ջերմութիւնն յոյժ սաստիկ էր։ Ճոն Մանկլս Ֆահրէնհէյթի ջերմաչափ մը մխելով անոնց միոյն մէջ, հարիւր եօթանասուն-վեց աստիճան (80 հարիւրաստիճանեան) գտաւ։ Ծովէն բռնուած ձուկ մը, քանի մը քայլ անդին, հինգ վայրկենի մէջ կ'եփէր գրեթէ այդ եռացեալ ջրոյ մէջ։ Այս պատճառաւ Բականէլ չհամարձակեցաւ լողանալ։

(Շարունակելի)

խաղաղութեան և ընդհանրապէս պատերազմի կուսակից եղած են ։

—Ռուսիոյ լրագիրք կը հաղորդեն թէ որոշուած է բոլորովին վերցնել գլխահարկն եւրոպական Ռուսիայէն և ուրիշ հարկերու փոխանակել ։

—Ռուսկի Կուրիեր կը ծանուցանէ թէ քանի մը օր առաջ Պետական Խորհուրդն 2,000,000 ռուբլի վարկ սահմանեց Սիպերիոյ երկաթուղւոյ շինութեան նախապատրաստական ձեռնարկութեանց համար ։ Գլխաւոր երկրաչափ նշանակուած Միխայլովսկի ուրիշ 500 երկրաչափներ խնդիր տուած են Սիպերիոյ երկաթուղու շինութեան մէջ աշխատելու ։ Օգոստոս ամսին Պ. Միխայլովսքի և բազմաթիւ երկրաչափներ Սիպերիա պիտի ուղեւորին ։

—Օտեսայէ կը հեռագրեն Բեդբուրկի լրագրաց թէ հարաւ–արեւմտեան ճանապարհներու վարչութիւնը հնտախտի ծաւալման դէմ նախազգուշութիւն ընելու համար, անհրաժեշտ դատեց երկաթուղւոյ զանազան կայարաններու մէջ 20 «առողջապահական կէտեր» հաստատել, երրորդ կարգէն 40 շոգեկառք պատրաստել երկաթուղւոյ մէջ հիւանդացողներու համար, նաև 12 բժիշկ և 20 դեղագործ ունենալ. որոշուած է ամեն ամիս 35,000 ռուբլի ծախսել ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս առաւօտ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը Դատական և Կրօնական գործոց Նախարար Վսեմ. Հասան Ֆեհմի փաշայի ապարանքն երթալով բարի գալուստ մաղթեց ։

Վսեմ. Նախարարը մեծ յարգանօք ընդունեց զՍ. Պատրիարք Հայրն և շնորհաւորեց Ն. Սրբազնութեան դահակալութիւնը ։

Միջօրէին Ս. Պատրիարք Հայրը Բարձր. Շէյխ–իւլ–Իսլամին այցելութեան գնաց, ըստ սովորութեան ։

Երէկ ալ Նորին Սրբազնութիւնն այցելութիւն տուաւ սպարապետ Վսեմ. Ղազի Օսման փաշային և մեծ պատուով ընդունուեցաւ ։

Հռոմէական Հայոց Պատրիարք Գեր. Ազարեան Սրբազան, եպիսկոպոսի մը և երկու վարդապետաց ընկերակցութեամբ, մեր ազգային Պատրիարքարանը գալով երէկ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր պաշտօնը շնորհաւորեց սիրալիր բանիւք ։ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն արժանավայել պատուով մեծարեց զՆ. Սրբազնութիւնն ։

Նմանապէս Ցունաց Պատրիարքարանի կողմէն՝ Սինոդի անդամ Ամասիոյ Միտրապօլիտը քարտուղար վարդապետի մը հետ, ինչպէս և վարչական ժողովոյ անդամ մը և Քարու Բէհեաւսին այցելութիւն տուին երէկ մեր Ս. Պատրիարքին ։ Աշխարհական անդամն հետեւեալ Ուղերձն ընթերցաւ.

«Պատուոյ եւ հաճութեան ամենաջերմ զգացմամբ աստ ներկայ գտնուող պատուիրակք պաշտօն ընդունած են գալ՝ յանուն Ամեն. Ս. Պատրիարքին Յունաց եւ Ազգային ժողովին, ներկայել իրենց իղձերն եւ ողջագուրանքն Ամեն. Ս. Պատրիարքին Հայոց՝ մեր սիրելի եղբարց ի Քրիստոս Ցիսուս ։

«Այն անձը զոր ազգի մը վստահութիւնը բարձրացուցած է եկեղեցւոյ ամենաբարձր աստիճանին, որոյ պատուարժան գլուխն եղած է իւր արժանեօքն և իւր անձնական բարձր յատկութիւններովն, ստուգիւ արժանի է բոլորին սիրածանաց ու յարգանաց ։

«Կատարելով յանձնուած պարտաւորութիւնն, կ'աղաչեմք միանգամայն Ձեր Սրբազնութիւնն հաճիլ ընդունելու մեր պատկառանաց ու խորին յարգանաց արտայայտութիւնն »։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն պատշաճ բանիւք պատասխանեց և արժանավայել ընդունելութիւն ըրաւ ։

Մեծ–Եպարքոս Սայիտ փաշայի կողմէ եւս, ինչպէս ծանուցինք երէկ, իւր Թարգման Վէքիլ էֆէնտին Պատրիարքարան գալով, Ն. Բարձրութեան շնորհաւորութիւններն ու բարեւներն հաղորդեց Ս. Պատրիարք Հօր ։

Բոլոր այս բարձրաստիճան այցելուաց ընդունելութեան պահուն, Գեր. Մատթէոս Եպիսկոպոս Իզմիրլեան վեղար ի գլուխ՝ ներկայ գտնուեցաւ Պատրիարքարանի մեծ դահլճին մէջ, իսկ երկու վարդապետք կ'սպասաւորէին յոտին կանգնած ։

Ս. Պատրիարք Հայրն յիշեալ երկու Պատրիարքարանց փոխադարձ այցելութեան պիտի երթայ այս օրերս ։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ Թագրիր մ'ուղղելով Բ. Դրան, Տիգրանակերտի առաջնորդական Տեղապահ Գեր. Բագրատունի Կարապետ վարդապետի պաշտօնի վաւերացումը խնդրեց ըստ սովորութեան ։

Ազգային Սահմանադրութեան 25 րդ տարեդարձի Կարգադիր Մասնախումբն իւր երկրորդ նիստը պիտի ընէ յառաջիկայ ուրբաթ, ի ժամ 6, ազգային Հիւանդանոցի գրասենեկին մէջ, հարկ եղած նախապատրաստութեանց վրայ խորհրդակցելու համար ։

Մասնաւոր նամակէ մը կը տեղեկանանք թէ Երուսաղեմի պարտուց բարձման յատկացեալ զինուորական տրոց հաւաքման ձեռնարկելու համար Բ. Դրան կողմէ պէտք եղած հրահանգները ղրկուած են յ Փիլոն–Դարահիսար ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անգլական արտասովոր դեսպան Սըր Ուիլիըմ Ուայթիր Հուայդ Բէյպէտ և երէկ առաջին անգամ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւ պիտի ունենար, սակայն վերջին պահուն Կայս. պալատէն եղած զեկուցման համաձայն, ընդունելութիւնն ուրիշ օրուան թողուած է ։

Դատական նախարար Հասան Ֆեհմի փաշա Բ. Դուռն երթալով երէկ Բարձր. Մեծ–Եպարքոսին հետ տեսակցեցաւ ։

Կրետէի կուսակալ Փոթիատիս փաշա ճանրայ ելած լինելով, այսօր վաղը մայրաքաղաքս կ'սպասուի ։

Ամերիկեան նախորդ դեսպան Ուալէյս զօրավարն երէկ Վառնայի ճանբով մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս ։

Նորընտիր դեսպան Պ. Քօքս երկու օրէ հետէ աստ հասած է արդէն ։

Տեղական լրագրաց պաշտօնական բաժնին մէջ ծանուցուեցաւ արդէն թէ առաջին կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան շնորհուած է Ուալէյս զօրավարին։ Իրաւ է թէ, կ'ըսէ Մոնիթէօր, անուանական կերպիւ յիշեալ պատուանշանն ընծայուած է դեսպանին, սակայն իրօք պատուանշան չէ տրուած, ըստ որում խստիւ արգիլեալ է ամերիկացի ո'ր և է քաղաքացւոյ պատուանշան ընդունիլ ։ Միայն թէ Վեհ. Սուլթանը նախընթաց օրն իւր ներկայութեան ընդունելով զՈւալէյս զօրավարն, Կայս. Թուղրայով զարդարեալ ադամանդազարդ և ծանրագին ընչատուփ մը նուիրեր է նմա ։

Մայրաքաղաքս հասած հեռագիրք կը ծանուցանեն թէ Սերպիոյ Միլան Թագաւորն այս երկուշաբթի օր Վիէննա ուղեւորեր է անձնական վառաուղջութիւնը դարմանելու համար ։

Կրետէի յեղափոխական ժողովը կրկին հեռագրերով Բ. Դրան դիմած է, խնդրելով որ փութացուի Նոր կուսակալի մ'ընտրութիւնն, որպէս զի կըղզւոյն վարչական գործերն առկախ չմնան ։

Ապրիլի երկրորդ կիսամսեին մէջ Օսմ. Ժխախոտի Ռէժիի հասոյթք 63,000 ոսկւոյ հասած են ։

Մոնիթէօր կիմանայ թէ տնսուդ է այն լուր թէ Հռոմի օսմանեան դեսպան Սթէֆանաքի պէյ Միւզիւրիւս պաշտօնանկ եղած է. իրողութիւնն այն է թէ Ն. Վսեմութիւնն որ ամսէ մ'ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուի և կը պատրաստուէր մեկնիլ, իւր ուղեւորութիւնն յետաձգեր է բարձրագոյն հրամանաւ ։

Թուրք լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Ջմիւռնիոյ կուսակալ Նաշիտ փաշա հրամայեր է Պերղամայի կառավարչին որպէս զի դադրեցնէ իւր յարաբերութիւններն քաղաքին հելլենական հիւպատոսին հետ, վասն զի անընդհատ բողոքներ կը համնին եղեր կուսակալին թէ յիշեալ հիւպատոսն անկարգ լինելով մատակարարել յոյն հպատակաց գործերն, յաճախ դրգռութեանց պատճառ կը լինի ։

Պուրբեշէն կը գրեն թէ կրթական և կրօնական գործոց նախարար Պ. Տէմ. Սթուրձա ռումանական սինոդի մայիս 1/13ի բացման նառին մէջ, արքայական հրամանաւ ժողովին հաղորդեր է Կ Պոլսոյ Ցունաց Պատրիարքին և Սինոդին այն պաշտօնագիրն որով իրենց օրհնութիւնները նուիրելով ռումանական ինքնագլուխ եկեղեցւոյն, կը յայտարարեն թէ բոլորովին անկախ կը նկատեն զայն և հաւասար միւս բոլոր օրթոտոքս ինքնագլուխ եկեղեցեաց ։

Ֆէնէրի Պատրիարքարանի այս պաշտօնագիր մեծ գոհութեամբ ընդունուեր է ռումանական Սինոդին կողմէ ։

Կ. Պոլսոյ ռումանական նախորդ դեսպան Պ. Մավրոյենին և այժմեան դեսպան Պ. Կիքա որք յաջորդաբար աշխատած են ռումանական եկեղեցւոյ անկախութիւնն ընդունել տալու համար, առաջինն «Ռումանական Աստղ»ի և երկրորդն «Թագի» պատուանշանն ընդունեցան իրենց կառավարութենէն ։

Գատըգիւղի հակահրէական շարժման պատճառաւ ձերբակալուած 35 անձինք երէկ Իւսկիւտարէն Պոլիս փոխադրուեցան ոճրադատ ատենի առջեւ դատուելու համար ։

Իւսկիւտարի նախաղատ ատեանն ամիս մը բանտարկութեան դատապարտեց Հարութ անուն հրեան, որ իւր պարտէզի ծառին վրայ փայտեայ խաչ մը դամելով յանդգնած էր ծաղրել քրիստոնէութեան նշանը ։

Բաղաքապետութեան ղաւազներն մինչեւ ցարդ կամուրջի սոտակ չէին վճարեր, բայց որովհետեւ վերջերս տրուած որոշման մը համաձայն անոնք եւս պարտական են վճարել, երէկ կամուրջի վրայ հաւաքչաց և քանի մը ղաւազներու միջեւ փոքրիկ միջադէպ մը ծագեցաւ բայց վերջացաւ, առանց հետեւանքի ։

Երէկուան Վառնայի շոգենաւով Եւրոպա ուղեւորեցաւ Հօզ փաշա ։ Գերմանացի զօրավարը պալատան ախոռաց համար ձիեր պիտի գնէ ։

Պուլղարիոյ հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը տասն տարբեր ընկերութեանց կողմէ առաջարկներ ընդունած է Զարիպրոտ–Սոֆիա–Վաքարէլի երկաթուղւոյ շինութեան արտօնութիւնն յանձնելու համար ։ Այս առաջարկութեանց ոմանք այն տեսակ պայմաններ կը պարունակեն որք չատ աւելի գոհացուցիչ են պուլղար իշխանապետութեան համար քան թէ յանձնառութեանց տետրի մէջ նշանակուածներն ։

Առաջարկող ընկերութեանց մէջ կը գտնուին նաև Արեւելեան Երկաթուղեաց ընկերութիւնն, ինչպէս և դրամատերց խումբ մը որոյ գլուխը կը գտնուի Օսմանեան Կայս. Դանքան ։

Հալէպի կուսակալը վերջերս Բ. Դրան ուշադրութիւնն հրաւիրած էր սա իրողութեան վրայ թէ Անգլիացիք մեծ քանակութեամբ արջառ կը գնեն Հալէպի և Ատանայի գաւառներէն, ցամաքի ճանբով Եգիպտոս ղրկելու համար ։ Կուսակալը կ'առաջարկէր միանգամայն հրահանգ տալ Պաղեստինու իշխանութեանց որպէս զի թոյլ չտան որ այդ կենդանիք դուրս հանուին Էլ–Արիշի սահմանագլխէն ։

Պետական խորհուրդն որ կ'զբաղէր այս խնդրով, պաշտօնական տեղով մը կը յիշեցունէ այժմ այն օրինական տրամադրութիւններն որք կը գործադրին Օսմ. Պետութեան մէջ, այսինքն թէ՝ միմիայն մատակ և աղուազգի ձիերու և պատերազմական հեծելազօրաց յատկացեալ ձիերու օսմանեան հողէն դուրս հանուիլը կրնայ սահմանափակուիլ, և այն ալ բացառիկ պարագայից մէջ միայն. իսկ ուրիշ կենդանեաց արտածութիւնը չկրնար արգիլուիլ առանց զգալի վնաս մը պատճառելու վաճառականութեան և մասնաւորաց շահուց, հետեւաբար որոշուած է որ վերոնշանակեալ փոխադրութիւնք կատարուին ազատօրէն, ցորքան չեն սպառեր երկրին արտադրութիւններն ։

Նախարարաց խորհուրդն եւս վաւերացուցած լինելով զայս որոշում, այս մասին հրահանգներ ղրկուեցան Հալէպի, Ատանայի և Երուսաղէմի կուսակալութեանց որպէս զի ո'ր և է ճնշում չյարուցանեն վաճառականութեան վրայ և արգելք չ'յարուցանեն Եգիպտոս արջառ ղրկուելուն դէմ.

Բերայի Վէքոտ Թատրոնին մէջ չարժուն լուսոյ նկարներ ներկայացնող գերմանացի Պ. Ուիլիէմ Տօրրինկի ներկայացումներն արգիլուած էին Բ. Դրան հրամանաւ և Պ. Տօրրինկ գերմանական դեսպանատան միջոցաւ 1200 ոսկի վնասուց հատուցում մը պահանջած էր կայս. կառավարութենէն ։

Կը լսենք այժմ թէ խնդիրը վերջացած է երկուց կողմանց համար եւս գոհացուցիչ կարգադրութեամբ մը. Գերմանացին հաւներ է իւր պահանջած գումարէն մաս մը զիջնիլ. իսկ կայս. կառավարութիւնն ալ հաճելով 200 ոսկի եւս յաւելուլ 500 ոսկւոյ գումարին վրայ զոր յառաջագոյն կուզեր տալ, 700 ոսկի վճարեր է իբր վնասուց հատուցում ։

Պ. Տօրրինկ երեք օր առաջ մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս ի Տփղիս ։

Սելանիկէն կը գրեն թէ քաղաքին հիւպատոսք այս օրերս ի ժողով գումարուեր են անգլիական հիւպատոսարանին մէջ, ֆրանսական հիւպատոս Պ. Բրիգոյի և Ռուսական հիւպատոսի տեղապահ Պ. Կիրսի՝ կուսակալ Հազգը փաշայի դէմ ունեցած ինչ ինչ գանգատները քննելու համար։ Յիշեալ հիւպատոսաց առաջինը կը գանգատի եղեր թէ կուսակալը չուզեր ֆրանսական պաշտպանեալներն հիւպատոսարանի ձեռնհասութեան ներքեւ ճանչնալ, իսկ երկրորդը թէ՝ Հազգը փաշա կը մերժէ ռուսական անցագրերը ։

Ժողովն այս երկու խնդրոց ինչպէս և Բաժէնթի տրոց խնդրոյն վրայ խորհրդակցելէ յետոյ, որոշեր է որ հիւպատոսք հաւաքական բողոքագիր չուղղեն կուսակալին, այլ իւրաքանչիւրն իւր դեսպանատան միջոցաւ՝ որ ի Կ. Պոլիս, իւր գանգատներն հաղորդէ Բ. Դրան ։

Ժողովին մասնակցեր են միայն, անգլիական, աւստրիական, ֆրանսական, ռուսական, հելլենական, իտալական և ռումանական հիւպատոսք։ Իսկ պարսկական հիւպատոսք չեն ընդունուեր ։

Մէնէմէնի մէջ Ռէժիի դետերը ծխախոտ փախցնող քանի մ'անձանց և տեւէն իրնալով անոնց վրայ հրացան պարպեր և մին սպաններ են ։ Դետերն, որք վեց հոգի էին, ձերբակալուած են ։

Փետրուար 1էն ցայսօր, կ'ըսէ Լը Թէքսէ, Տէրքոսի Ջրի ընկերութիւնը մայրաքաղաքիս այլեւայլ թաղերու մէջ 854 տանց և խանութներու ջուր մատակարարելու խողովակներ յատկացուցած է ։ Այս ժամանակամիջոցին մէջ, ընկերութիւնը գրեթէ 5000 մեթր երկայնութիւն ունեցող ջրի խողովակներ անցուցած է 95 փողոցներ ։

Ցիշեալ ընկերութեան անօրէն Պ. Լըթալ Փարիզ ուղեւորեցաւ երէկ, ներկայ գտնուելու համար բաժնետերաց ընդհանուր ժողովոյն որ պիտի գումարի ի մօտոյ ։

Փիլիպէի համանուն լրագիրը կը պատմէ թէ մայիս 3/15ի իրիկունը, երկու Ցոյնք և մէկ Պուլղար յունական վաճառատան մը մէջ նստած ժամանակնին, պուլղար զօրական մը Թուրք ճօճելով վրանին կը յարձակի «անկցին Ցոյնք» գոչելով, Պուլղարն այն տեղէն անցնող քանի մ'ոստիկաններ օգնութեան կը կոչէ, բայց դաժան զօրականը թուրի հարուած մը կուտայ անոնցմէ միոյն ուսին և կը պատրաստուի հարուածել նաև Ցոյներն, սակայն քաղաքապահ զօրական մը վրայ հասնելով, զէնքնկեց կընէ ձերբակալեալ չարագործն ։

Հալէպի կուսակալն հեռագրաւ ծանուցած է Բ. Դրան թէ Հալէպի 574 անձինք որք օտար տէրութեան մը պաշտպանութեան ներքեւ կը գտնուէին ցարդ, փափագ յայտներ են իբր օսմանեան հպատակ նկատուիլ այսուհետեւ ։

Իզմիրէն ներքին գործոց նախարարութեան ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ մայիսի 3 ի գիշերն (ուրբաթ իրիկուն) Սոմա գիւղաքաղաքին մէջ հրդեհ ծագելով, ամբողջովին հրոյ ճարակ եղեր են հեռագրատունն, քաղաքապետութեան, հանրօգուտ շինութեանց եւ ոստիկանութեան պաշտօնատունք, արքունի շտեմարանն որ Թափուր էր, 100 ի մօտ խանութ, եւ խանի մը մէջ 60 մեթրանոց եւ 50 սենեակ ։

Քննութիւն բացուած է այդ հրդեհի պատճառն փնտռելու համար ։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Այս առաւօտ

ՎԻԿՏՈՐ ՀԻՒԿՕ ՄԱՀԱՄԵՐՁ

Բարիզ, 19 մայիս. երեկոյ

Վիքդոր Հիւկօ «կորուսեալ» կը նկատուի ։ (Վիքդոր Հիւկօ 83 տարեկան է ։)

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐՆ ՀԻՒԱՆԴ

Պերլին, 19 մայիս.

Վիլհէլմ Կայսրը պաղ առած է, և սենեկէն դուրս չելներ ։ (Վիլհէլմ Կայսրն 87 տարեկան է ։)

ԳՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա. 8 Մայիս

ԸՆԹԱՑԻՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	(պանքայի)	110 7/8
3 » »	(վճռականի)	110 1/2
3 » Բարիզի »	(պանքայի)	22 85
3 » »	(վճռականի)	22 92 1/2

ԸՆԹԱՑԻՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Դրամական

Երէկ երեկոյ գոց.	(Միաց. D. Սէրի	17 33
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	17 32
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	»	17 29
Բարձրագոյն գին	»	17 31
Նուաստագոյն »	»	17 29
Կէս օրին		17 31
Փոխառութիւն 1858) 1862)	A. Սէրի Դ. Կ. Ա. Ռ.	32 20
» 1860) 1863) 1872)	B. »	18 30
» 1865) 1869) 1873)	C. »	17 27

Իւնիֆիէ Եգիպտական

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	71 15
Այս առտու բացուեցաւ Գ. Կ.	70 35
Կէս օրին	70 35

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍԵՐ

Օսմանեան Ընկերութեան Պանք Լոնտրայի Ընկեր.	Գ. Կ. Անգլ. Լ.	3 12
Բրեդի ժեներալ	» » Օսմ. »	6 35
Պանք տը Գոնս	» » » »	5 —
Սոսյ. Շանժ է Վալէօր	» » » »	5 30
Թրամուէյ	» » » »	270
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	43
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ	»	375
Բաժնեթուղթ Լուքիոմի	»	61

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 Ֆրանկնոց	»	87 34
Անգլիական ոսկի	»	110 25
Բոլ Իմբերիալ	»	90 18
Քրիմեց	»	51 15
Ռուսակ. Թղթադրամ	»	8 93
» արծաթ	»	89 30
Ֆիօրին	»	8 35
Մէճ. արծ. (տուրք)	»	107 38
Վէգոնց	»	102 35
Հինգնոց	»	102 25
Մէթալիք	»	98 30
Պղինձ	»	—
Թղթադրամ	»	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 19 Մայիս, ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ	99 9/16
Օսմ. » Սէրի Դ. բացուեցաւ	16 1/4
» » » գոցուեցաւ	13 3/16
» » » Ա.	32 1/2
» » » Բ.	18 1/2
» » » Գ.	16 1/4
Օթօման 1874	66 1/2
Փոխառութիւն 1877	79 1/2
Պանք Օթօման	11 1/4
Ռուսական փոխառ. 1873	93 7/8
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիէ)	63 1/2
» առանձին (բրիվիլէժիէ)	84 3/8
Տայրա Սանիէ	61
Տօմէնիալ (փոխառ. Ռօչիլտ)	84 1/4
Հունգարական պարտաթուղթ 4 0/0	—
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 454

Վիեննա, 19 Մայիս, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	124 70
Օսմանեան երկաթուղի	20 70

Բարիզ, 19 Մայիս, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0 բաց	109 10
» 3 0/0	80 37 1/2
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ. բացուեցաւ	16 40
» » գոցուեցաւ	16 37 1/2
» » Սէրի Բ.	18
» » Գ.	16 50
Օսմանեան երկաթուղի	42 25
» Ռէժիի բաժնեթուղթք	—
Պանք Օթօման	533 75
Գրէտի Լիոնէ	537 50
» Ֆոնսիէ	1340
Բաժնետոմս Լիոնի	1247 50
Սուէզի ջրանցք	2028 75
Ռուսական 5 0/0 1877 (Բարձրացում	99
Իտալական Ռանթ	95 35
Եգիպտական միացեալ	321 25
Սպանիական (արտաքին)	51 1/8
Բրիօրիթէ Թիւրք	383 75
5 0/0 Հելլենական	344 37 1/2
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 24

ԴԱՏԱՍՏԱՆ

ԿԵՂԾ ՀԷՎԱԼԷՆԵՐՈՒ ԽՆԴՐՈՅՆ

ԱՌԱՋԻ ՊՈԼՍՈՅ ՈՃՐԱԴԱՏ ԱՏԵՆԻՆ

ՆԻՍՏ Է.

Ապրիլի 27 շաբաթ օր ժամ 6ին ատեանը բացուելով, Ե. և Զ. նստերու ատենագրութիւնները կարդացուելէ յետոյ, փաստաբան Խզըթ էֆէնտի յիշեցուց թէ՝ Ակեանի ձեռք գտնուած 90 ոսկւոյ մուրհակի զրօյի տուգանքին համար դիտողութիւն չէր ըրած, ըստ որում այդ իրաւունքը անոր փաստաբանին՝ Սարաճեան էֆէնտիի վերապահուած էր։ Հետեւաբար սոյն և ուրիշ ինչ ինչ բարեփոխութեամբք ատենագրութիւնները վաւերացան ։

Ատյա Ընդհանուր դատախազը ուզեց գիտնալ թէ հաճի Աւետիս Նիշաստաճի օղլու Եաղուպէն առած հէվալէն ուղղակի՞ առած էր, թէ ոչ ինքն անոր ծախած և ասիս ետ առած էր ։

Հաճի Աւետիս (պատասխանելով). Նիշաստաճի օղլու Եաղուպ և ես, որովհետեւ ընկեր էինք, Նուրիէն երեք հատ հէվալէ առինք մին Սէլանիկի և միւս երկուքն Ազբիանուպոլսոյ սնտուկէն վճարելի. Երկուքը ծախեցինք, բայց երրորդն, որ Տիմիթոքայի Արիֆ էֆէնտիի հաշուոյն գնուած էր, չծախուեցաւ, որովհետեւ գիներն ինկած էին ։ Այդ միջոցին մեր երկու քին միջեւ եղած ընկերակցութիւնն ալ լուծուելով, սոյն հէվալէն 100 ին 40 ղրուշի հաշուով Եաղուպին վրայ մնաց։ Ցետոյ հէվալէի պէտք ունենալով, ես ալ իրմէ գնեցի զայն ։

Նոյնէ այս առթիւ նախագահի կողմէն ուղղեալ հարցմանց պատասխանելով ըսաւ. Արդէն յայտնի է թէ չատ անգամ հէվալէի առեւտուր տեղի կ'ունենայ զինուորական պաշտօնատան բակին մէջ։ Օր մը տեսնելով թէ Վէլի մարդու մը հետ հոն կը պտըտէր և կ'ուզէր ծախել այդ հէվալէն, ես առնուլ ուզեցի, բայց որովհետեւ չէի ճանչեր քովի մարդն, որ հէվալէին տէրն էր, դիտել տուի թէ մի՛ գուցէ գողցուի կամ արգելքի ներքեւ գտնուած լինի այդ թուղթն ։ «Ո՛չ, պատասխանեց Վէլի, Խուլուսին դեռ նոր կնքուած և տրուած է»։ Հետեւաբար ես ալ վստահ լինելով, իրմէ առի և հաճի Աւետիսի ծախեցի ։

Նուրիի սոյն յայտարարութենէն յետոյ, սենեկապետ Վէլէ հարցմանց պատասխանելով, ըսաւ թէ՝ ինքն երբեք չճանչերզՆուրի և թէ՝ անոր որ և է հէվալէ ծախած չէ։

Ընդհանուր դատախազ յիշեցուց թէ՝ թէեւ Վէլի զՆուրի չէր ճանչեր կըսէ, բայց անդամ ժամ մը մէջ ըսած էր թէ՝ խուլուսին կնքել տալէ յետոյ յանձնած էր Նուրի և Պէքիր էֆէնտիներու ։

Նախագահն (առ Վէլի). —Խուլուսին կնքուելէ յետոյ առնուած այդ հէվալէն ի՞նչ միջոցաւ կնքել տուած էք Սպարապետ փաշային ։

Վէլէ. — Կիքասպարյ էֆէնտիի աղաչած և անոր միջոցաւ կնքել տուած եմ։ Օր եղած է որ 8–10 հէվալէ խուլուսի չդրուած ալ կնքել տրուած են ։

Այս վկայութեան համար հրաւիրուած անձինք, որք էին Խալիլ խանի սենեկապետ Դաւիթ, Շէյխ Տավուտ խանի սենեկապետ Ալիքսան, գրագիր Յովհաննէս Ստեփանեան, Նասրուլլահ էֆէնտիի սպասաւորն Անտօն, գինեպան Անտօն և սենեկապետ Խիկէնտէր, մի ըստ միոջէ յատեան կոչուելով, յետ երդման, հետեւեալ յայտարարութիւններն ըրին պատասխանելով նախագահական հարցմանց.

Դաւիթ. — Օր մը Ալի Րիզա էֆէնտի Խալիլ խանը գալով սենեակ մը վարձեց, ըսելով թէ Բաղճա–Գափի Շէյխ–Տավուտ խանը կը նստի, բայց այն տեղը յարմար վայր մը չէ. սենեկին մէկ ամսուայ վարձքն 70 ղրուշ կանխիկ վճարելէ և կարասիներն ալ բերել տալէ յետոյ, բանալին առաւ գնաց և 15 օր չերեւցաւ ։ Վերադարձին դրամարկղ մը բերաւ ։ Քանի մ'օր ետքը զիս հաճի Աւետիսի ղրկեց ըսելով թէ «Գնա ըսէ, այսօր 10 մէճիտիէ տայ և չաբաթ օրն ալ անպատճառ 50 ոսկի բերէ»։ Երբ այն օր Ալի Րիզա էֆէնտիի վրայ տեղեկութիւն ուզեցի հաճի Աւետիսէն, սա յայտարարէ յետոյ թէ ինք հաշիւ երկու ամսէ ի վեր յարաբերութիւն հաստատած է անոր հետ, յաւելցուց թէ չատ պատուաւոր վաճառական մ'է։ Ասոր վրայ չատ օր չանցաւ, ոստիկանները եկան սենեակը խուզարկելու ։

Նախագահն (Րաշիտը ցուցնելով). Կը ճանչե՞ս այդ մարդն ։

Դաւիթ. Այո, նոյն ինքն է սենեակը վարձող Ալի Րիզա վաճառականն ։

Նախագահ. Ակնոց կը կրէ՞ր. ի՞նչ տեսակ վրան գլուխն ի՞նչպէս էր ։

Դաւիթ. Կապոյտ ակնոց կը կրէր, բայց չեմ յիշեր թէ խոշո՞ր էր թէ պզտիկ ։ Իսկ վրան գլուխն այնքան մաքուր, որ չհամարձակեցայ երաշխաւոր մ'ուզել իրմէ ։

Նախագահն. Ո՞վ ըսաւ ձեզ թէ այդ մարդուն անունը Ալի Րիզա էր ։ Ինքն թէ հաճի Աւետիս.

Դաւիթ. Ինքն ։

Ալիքսան. Օր մը Շէյխ–Տավուտ խանը Պարսիկ մը գալով սենեակ մը վարձեց և գլրասեղան, աթոռ ևն բերելէ յետոյ կարծեցինք թէ հաստատուեցաւ. բայց քանի մ'օր ետքը զիս քովը կանչելով, «Սենեակէն պիտի ելնեմ ըսաւ, այդ կարասիներս ծախէ որու որ կ'ուզես»։ Պարսիկն այն ինչ մեկնած էր, և ահա ուրիշ մարդ մը ներս մտաւ սենեակ մ'ուզելու. այդ մարդը Պարսիկին սենեակը վարձեց 100 ղրուշ ամսականով եւ կարասիներն եւս գնեց։ Սա ալ քանի մ'օր ետքը առարկելով, թէ՞ այդ խանը վաճառականութեան եւ սեղանաւորութեան յարմար տեղ չէ, իւր կարասիները Խալիլ խանը փոխադրեց ։

Ալիքսան թէև այդ մարդուն անունը չէր գիտեր, բայց ճանչեց թէ նոյն ինքն էր Մէհմէտ Րաշիտ, զոր կը ներկայացնէր իրեն նախագահը ։

Մէհմէտ Րաշիտ դիտել տուաւ, թէ այն միջոցին աչացաւ ունենալուն պատճառաւ ակնոց կը կրէր, թէ հաճի Աւետիսէն ուզած գումարը Րիւշտի էֆէնտիի ամսականաց հաշւոյն մնացորդն էր, և թէ սենեկին համար կանխիկ վճարած միամսեայ վարձն հաճի Աւետիսէն առած էր ։

Հաճի Աւետիս. Դաւիթին չեմ ըսած թէ երկու ամսէ ի վեր յարաբերութիւն հաստատած եմ Ալի Րիզա վաճառականին հետ, այլ թէ կը ճանչեմ, աղէկ մարդ է ։

Յովհաննէս Ստեփանեան. Հաճի Աւետիս չատ անգամ ինձ մուրհակներ գրել կուտար. այս պատճառաւ օր մը զիս առնելով Թումայի հետ Խալիլ խանը գացինք, ուր սենեակի մը մէջ ակնոցաւոր մարդ մը դրամարկղէն երկու հատ հէվալէ հանելով անոնց գիշերները գրել տրուեցաւ ինծի. հաճի Աւետիս նոյն օր ակնոցաւոր մարդուն կը պատուիրէր փութով վաւերացնել տալ անոնց ստուգութիւնն ։

Նախագահն. ցուցնելով Մէհմէտ Րաշիտը եւ գիշեր մը, որոյ ետեւ ստորագրած էր սա, հետեւեալ հարցումներն ուղղեց. Սենեկին մէջ նստող ակնոցաւորն և հէվալէ հանողն այս մա՞րդն էր. գրել տուած գիշերն ա՞յս էր. հէվալէին գումարն որքա՞ն էր. հաճի Աւետիսի եւ ակնոցաւոր մարդուն տեսակցութենէն ի՞նչ գուշակեր էր. Թումա ի՞նչպէս կը շարժէր. նոյն օր իրարու սոսկ տուի՞ն ։

Յովհաննէս Ստեփանեան. Ակնոցաւորը կարելի է որ այդ մարդը լինի, բայց չեմ կըրնար պնդել թէ նոյն ինքն է։ Թէեւ այս գիշերի գիրն իմս է, բայց չեմ գիտեր թէ արդեօք նոյն օր գրա՞ծս է. հէվալէին գումարն կարծեմ 24–25000 ղրուշ էր, ակնոցաւորի և հաճի Աւետիսի տեսակցութեան մէջ արտասովոր երեւոյթ մը չտեսայ. Թումա այն օր երբեք խօսքի չխառնուեցաւ, եւ իրարու սոսկ չյանձնեցին ։

Հաճի Աւետիս հաստատելէ յետոյ այդ վկայի յայտարարութիւններն, յաւելցուց. Նոյն օր Կարապետ անուն սնձ մ'ալ հոն եկած լինելով, անկէ 50 ոսկի առի, և 20ը Թումայի վճարեցի ի հաշիւ պարտուցս ։ Միշտ գիշերները ես կնքել չտուի, այլ յանձնեցի Ալի Րիզայի որ կնքել տայ ։

Մէհմէտ Րաշիտ կնքել տալու համար չը յանձնեց. որովհետեւ սենեակն իւրն էր, հոն ձգած էր զայն, երբ ես վար իջած էի սուրճ ապսպրելու ։ Ես պէտք չունէի դուրսէն գրագիր բերելու, քանի որ գրել կարդալ գիտեմ ։

Նախագահն. (առ հաճի Աւետիս). Եթէ Ալի Րիզա վաճառականն, որ այնքան մեծաքանակ գումարներով գործեր կը տեսնէր, իւր սենեկին մէջ գրագիր չէր պահեր և դուրսէն մարդ բերել կուտար, ի՞նչպէս կասկած մը չունեցար անոր վրայ եւ այնքան գումար մ'ի վստահացար անոր ։

Հաճի Աւետիս. Կարծեցի թէ գրագիր ունի, բայց գործի մը պատճառաւ դուրս ելած է ։

Նախագահն. Ենթադրենք թէ գրագիր ունէր եւ բացակայ էր, բայց քանի որ ինքն ալ գրել գիտէր, հարկ չկար դուրսէն գրագիր բերելու ։

Հաճի Աւետիս. Այդ տեսակ գրութիւնները իմաստակական որոշ կանոն մ'ունին, զոր ամեն մարդ չկրնար գիտնալ ։

Անտօն պատմելէ յետոյ իւր տիրոջ (Նասրուլլահ էֆէնտիի) կողմէն արդէն յիշուած պարագաներն, յաւելցուց. Ներկայացուած հէվալէին վաւերականութիւնն ստուգել տալու համար հաճի Աւետիսի հետ Սպարապետի դուռը գացած ատենս, հաճի Աւետիս հէվալէն ներկայեց Հաֆըզ Մուսթաֆա էֆէնտիին, որ յայտարարեց թէ վաւերական էր. «Կ'աղաչեմ, էֆէնտի, ուշադրութեամբ նայեցէք, սխալում մը տեղի չունենայ» ըսաւ հաճի Աւետիս, սա որ պատասխանեց Հաֆըզ Մուսթաֆա էֆէնտի թէ «օրը հարիւր հատ ձեռքէս կ'անցնի, ինչո՞ւ սխալում տեղի պիտի ունենայ»։ Զայս լսելէ յետոյ ես ալ տիրոջս հրամանին համաձայն հէվալէն յանձնեցի հաճի Աւետիսի ։

Հաֆըզ Մուսթաֆա պատասխանելով սա հարցման թէ Անտօնի կողմէն իրեն այդ տեսակ հէվալէ մը ներկայուա՞ծ է, ըսաւ. «Մինչեւ իրիկուն քովս այնքան մարդ կուգայ, ո՞ր մէկը միտքս պահեմ» ։

Անտօն յիշեցուց թէ Հաֆըզ Մուսթաֆա էֆէնտի նոյն օր իւր միջոցաւ Նասրուլլահ էֆէնտիի բարեւ ղրկելով «որքան հէվալէ ունի, կը նայիմ, թող ղրկէ» ըսած էր ։

Հաֆըզ Մուսթաֆա բոլորովին ուրախացաւ այդ պարագայն ։

Պօղոս Մէհմէտ, որ ի սկզբան պատմած

էր թէ Հաճի Աւետիս Անտոնին քանի մ'ուկի տալովներքին առած էր հէմվալէն, այժմ յայտարարեց թէ այն միջոցին ինքն Սամի փաշայի ապարանքի դէպքին առթիւ բանտարկուած լինելով, չգիտէր թէ Հաճի Աւետիս եւ Հաֆըզ Մուսթաֆա մեղսակի՞ց էին թէ ոչ։

Գինէպան Անոն, զոր ճանչեց Ակեաշ, յայտարարեց թէ Ակեաշ, Պէքիր եւ Էշրէֆ իրեն անծանօթ են, թէ չյիշեր զանոնք իւր գինետան մէջ տեսած լինելը, բայց կը յիշէ թէ Հաֆըզ Մուսթաֆա տարիներ առաջ իւր յաճախորդն էր։

Իսինէսթէր եւս յայտարարեց թէ ինքն Էշրէֆի դրացին լինելուն պատճառաւ՝ անոր կնոջ աղաչանաց վրայ մինչեւ ցարդ ճերմակեղէն եւ կերակուր կը տանի բանտ։

Ապա կարդացուեցաւ վկայից ցանկին մէջ գտնուող Լազ Ալի անուն մարդու մը հարցաքննիչ դատաւորի առջեւ ըրած յայտարարութիւնները պարունակող գրութիւնն, զի սա իւր հայրենիքը գնացած լինելով մայրաքաղաքէս բացակայ էր։

Նոյն գրութենէն հասկցուեցաւ թէ Լազ Ալի տարբեր խնդրոյ մը համար բանտարկուած միջոցին՝ կեղծ հէմվալներու խնդրոյն առթիւ ամբաստանուածներու բերնէն գաղտնիքներ կորզելու համար բանտին մէջ լրտես կարգուած լինելով, բանտէն արձակուելէ յետոյ, Շիւքրին տեսնելու համար Զավուշ Շաքիրի դիմեր է, որ յայտարարեր է թէ Շիւքրի՝ Ակեաշի ու Էշրէֆի վրայ տեղեկութիւն առնելու համար քանի մ'օր առաջ իրեն եկած էր, թէ Լազ Ալի Զավուշ Շաքիրի հետ Շիւքրիի տունն երթալով սենեկէն ներս մտած ատեն սոյն վերջինն այլայլեր ու գունատեր է, թէ պատասխանելով Լազ Ալիի հարցման, յայտարարեր է որ Էշրէֆ արդէն ծանօթ էր իրեն իսկ Ակեաշն ալ անոր քով տեսած լինելուն համար կը ճանչէ, եւ թէ Լազ Ալի Շիւքրիի բերնէն գաղտնիք առնելու համար ապահոված լինելով զնա թէ եթէ ճշմարտութիւնը խոստովանի, իւր ազատութեան յոյսերը կը զօրանան, սա հետեւեալ խօսքերն արտասաներ է. «Ես Էշրէֆէն այդպիսի բան չէի յուսար. կնքոյ մը համար 4½ ղրշ. տուին եւ ... ցուցուցին. քովս հազիւ 40-50 ոսկի մնաց. մէջերնիս պիտի բաժնէինք, բայց իրենք այլ եւս չերեւցան»։

Ցետ ընթերցման սոյն գրութեան, Ընդհանուր դատախազին խնդրանաց վրայ Ատեանն որոշեց կոչնագիր յղել վերոյիշեալ Զավուշ Շաքիրի ներկայ գտնուելու յառաջիկայ նիստին։

Ց. Մուֆթարեան էֆ. թէեւ առաջարկեց տեղեկանալ թէ արդեօք իրա՞ւ է որ Սպարապետի Դուռն գործառնութեան մէջ կը գտնուի Ալի Րիզա անուն պաշտօնեայ վաճառականի մը հետ, որոյ անունը կեղծած է կ'ըսուի Մէճիտ Բաշիտ. նոյնպէս Խ... էֆ. թէեւ առաջարկեց հրաւիրել նաեւ ոստիկանական խորհրդոյ նախագահ Հիւսէյին էֆէնտին որ ներկայ կը գտնուէր Հաճի Մուսթաֆա էֆէնտիի քով, երբ Պարսիկ Մէհմէտ Նուրիի կողմէն առ նա ղրկուած էր հրահանգ տալու որ Հաճի Աւետիսի հետ եկող մարդուն ներկայած հէմվալին վաւերականութիւնը հաստատէ, ինքզինքն իբր Մուհիբտատին էֆէնտի ցոյց տալով, բայց Ատեանն հարկ չդատեց այդ պարագայները քննել։

Փաստաբան Մէհմէտ էֆ. առաջարկեց թէ իրենց ուղած վկայներն ալ եկած լինելով, պէտք է անոնց յայտարարութիւններն եւս լսել. բայց Ընդհանուր Դատախազը դիտել տուաւ թէ այդ պաշտպանողական վկայներն օրինաց սահմանին մէջ ուղուած չլինելով, եւ թէ ընդհանուր դատախազն տեղեկութիւն չունենալով, անոնք չեն կրնար երդմամբ վկայել, այլ կրնան լոկ իբր տեղեկութիւն հաղորդել իրենց գիտցածներն։

Փաստաբան Համդի, Մուֆթարեան եւ Բէքիր էֆէնտիները պնդեցին թէ այդ վկայից անունքն արդէն նախնական հարցաքննութեանց տեղեկագրին մէջ նշանակուած լինելով, բնական է որ Ընդհանուր դատախազը պիտի լսել ե՛ւ ասոնց յայտարարութիւններն։

Ժամը 11 եկած լինելով՝ սոյն առաջարկութեանց վրայ առանց որոշում տրուելու, ատեանը վերցաւ և դատին շարունակութիւնը յետաձգուեցաւ երկուշաբթի աւուր, 29 ապրիլի։

Տ. ՔՕԼ ՏԸ ՔՕՔ

ՊԱՐՈՆ ՇՈՒՊԼԱՆ

ՀԱՏՈՐ Ա.

Շարլ Բօլ տը Քօքի սոյն վէպն, զբօսեցուցիչ այնքան որքան հրաշանգիչ, ծիծաղաշարժ և բարոյալից միանգամայն, մաքուր տպագրութեամբ ի լոյս ընծայուած է Աչըճեան տպարանէն։ Բօլ տը Քօք իւր այս գործին մէջ, իւր թեթեւ և սահուն ոճով, կը ճաղկէ Բարիզցւոց յատուկ մոլութիւններ։ Թարգմանիչն, ընտրելով պարզ ու ժողովրդական աշխարհաբար, հաւասարած է հեղինակին ոճոյն։

Բ. հատորը մամլոյ տակ է և քիչ ատենէն կը հրատարակուի։

Կը ծախուի բոլոր հայ գրավաճառաց քով, կեդրոնատեղին է Աչըճեան տպարան, Նուրօսմանիէ խան։ Գին 5 ղրուշ։

ՏՈՔԹՈՐ ԳՐԻԳՈՐ ՃԻՎԱՆԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՋՂԱՅԻՆ ԱԽՏԵՐՈՒ ԵՒ ԲԵՐՆԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Փարիզոյ Սէն-Մօրիս ազգային հիւանդանոցին մէջ ներքին բժշկի պաշտօն վարած է մեծ յաջողութեամբ, և Կ. Պոլիս վերադարձած լինելով, այժմեան բնակութիւնն հաստատած է Պէշիքթաշ, Հասան փաշա տէրէսի թիւ 93 տունն, ուր ամեն Երեքշաբթի, Հինգշաբթի և Շաբաթ օրեր ժամը 8էն մինչեւ 10ը կը խնամէ իրեն դիմող հիւանդները։ 2—3

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ

(ՄԵՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԹՂԹԱԿՑԷՆ)

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ ՉՈՐՐՈՐԴ ԸՆՏՐԵԼՒՈՅ

ԷՋՄԻԱԾԻՆ, 20 Ապրիլ

Երէկ երեկոյեան ձեզ գրածս արդէն բաւականին պարզ գաղափար կարող է տալ, նախ քան այս գրութիւնս կարդալը, թէ կաթողիկոսական հարցը ի՞նչ դիրք է առել և թէ ո՞վ է արդէն չորրորդ ընտրելին։ Այդ նամակը նորից ձեզ պարզ գաղափար կարող է տալ այս խայտառակ դրութեան մասին, որի մէջ գտնվում է այժմ միաբանութեան ներկայացուցիչ խումբը և Սինոդը, և թէ ո՛րպիսի զզուելի, անտանելի, քստմնելի, ստոր և ամբարտաւան կերպով հայ եկեղեցւոյ պաշտօնեայն թիկունք է դարձնում դէպի ժողովրդեան ձայնը, և երբ ազգը գոչում է «Ոչ», նա պատասխանում է «Այո»։—Այլ արդէն, մեր եկեղեցւոյ ոգին, ընտրողական իրաւունքները, մեր հոգեւորականութեան անցեալը, մեր եկեղեցականի վիճակը յիշելով, կարելի է ասել աւելի չափազանց է քան միջնադարեան եղելութիւնը։ Ես միանգամայն համոզուած եմ, որ ինչքան իմ երեկի գրած նամակի առաջին մասը սփոփիչ էր, իբրեւ արտայայտութիւն աշխարհական պատգամաւորների վճռի՝ ընդդիմանալու Մակարի ընտրութեան, այնքան էլ վերջին մասը, իբրեւ յայտնութիւն հոգեւորական Մակարականների բռնած դիրքի՝ Մակարին անպատճառ ընտրելու, տխուր և զզուեցուցիչ էր։—Եւ այդ անում է հայ վարդապետը, հայ եպիսկոպոսը։ Եւ դուք այս մրցման հետեւանքը գիտէք արդէն։ Ուրեմն հեշտ է եզրակացնել թէ ինչ եզրակացութեան պիտի հասնի իմ այս նամակը, որով ուզում եմ քանի մի խօսք ասել այսօրուայ ժողովի մասին։—Այսօր եղաւ առաջին ժողովը Ս. Տաճարի մէջ։ Առաւօտեան արդէն ժամի 7ին խուռն բազմութիւն լցուած էր Էջմիածնի բակը։ Ներկայ էր ամեն դասակարգի պատկանող հասարակութիւն։ Ամենքի սրտերումը տիրում էր երկիւղ։ Մակարականների բռնած դիրքը ներշնչում էր մի տեսակ զզուանք, որի դէմ կամ պէտք էր վճռողական կռիւ բաց անել կամ հանդուրժել այս դիրքի հետեւանքը։

Ահագին բազմութիւնը սրտատրոփ սպասում էր որ գէթ Էջմիածնի տաճարի մէջ սրբութեան ներկայութեամբ, սրբութեան պաշտօնեայները՝ յանուն ազգի և յանուն ընդհանուրի կը հանեն իրանց սրտից կեղտոտ զգացմունքները ու իրանց աչքերը կը դարձնեն այս մարդու վրայ՝ որին ժողովուրդը կամենում է։ Պատգամաւորների 16 Մակարականները յայտնի էին։ Դա ձայների մեծամասնութիւն է, և այդ ծանր խնդիր է։ Ժամը 9ին Վեհարանից պատգամաւորները հանդիսաւոր գնացքով իջան ու մտան Տաճար ներկայ լինելու պատարագին։ Պատարագից յետոյ կայացաւ ժողովը Տաճարի մէջ։ Իջման տեղի առաջ դրած էր մեծ սեղան, ծածկած կարմիր ծածկոցով։ Այդ սեղանի վրայ պիտի լուծուէր հայ ազգի Մայր Աթոռի երկամեայ որբութեան քօղը։ Ժողովը բացուեցաւ ժողովի Նախագահ Սրբազան Մկրտիչ արքեպիսկոպոս Բաբամեանի մի գրաւոր ճառով։ Այդ ճառի մէջ Սրբազանը հրաւիրում էր պատգամաւորների ուշադրութիւնը խնդրի մեծութեան վրայ, և խնդրում էր ամենքին սրբութեամբ և անկեղծութեամբ գործել։ Աւա՜ղ, գործը ցոյց տուեց որ առանց կրքի գործողների թիւը, հոգեւորական պատգամաւորների թիւը փոքր էր և այդ թիւը լրացած կը լինի, եթէ Սրբազան Բաբամեանի անուան մօտ դնենք Արիստակէս եպիսկոպոս Սեդրակեան, Սրբազան Աղաւնեան, Գէորգ եպիսկոպոս Սուրէնեան։ Դրանից յետոյ խօսք բացուեցաւ չորրորդ ընտրելիի մասին։ Մեծ խօսակցութիւններ սպառել պէտք չէր և այնպէս էլ եղաւ։ Պատճառը իմ երէկուայ նամակից գիտէք. Մակարականները վճռել էին ձեռք վերցնել իրանց յիմար մտադրութիւնից, այն է չընդունել Ազգային ժողովի ցանկը, եթէ Մակարը լինի ընտրելի։— Պարզեան Սուքիաս եպիսկոպոսը իւր վերին աստիճանի աններելի ուղղութեան հետեւելով՝ կրկին հարց զարթեցրեց եռանուն ցանկի մասին։ Մակարականների միջին տեղ բռնողները շատ էլ տրամադիր չէին մի այնպիսի մեծ հարցի զարկելու. այդ բնական է. այդպիսի գլուխները ոչ կարող են և ոչ ալ ցանկութիւն ունին երկար մտածելու և կռիւ տալու մի խնդրի մասին։ Որտեղ կայ շահ, այս տեղ խնդիրը պէտք է շուտ փակել։

Ընդունելով եռանուն ցանկը անփոփոխ պահել, հարց բարձրացուեցաւ չորրորդ ընտրելիի մասին։ Առաջարկուեցան քանի մի եպիսկոպոսների անուններ։ Որոշեցին քուէարկել Մակարին, թէև աշխարհական պատգամաւորները ջանք գործ դրեցին արգիլել։ Մակարականների ձայների նշանաւոր ... Նրանց ամեն միջոցի դիմել էր տալիս և «նպատակը սրբում է միջոցը» ասելով Մակարեանք ոչինչ չէին խնայում։ Քուէարկուեցան հետեւեալ եպիսկոպոսները. Մակար, Իզմիրլեան Մատթէոս Սրբազան, Սադինեան Գրիգոր արքեպիսկոպոս, Ցարութիւն արք. եպիսկոպոս Վեհապետեան, Եսայի արք. եպիսկոպոս, Պատրիարք Երուսաղէմի, Բաբամեան Մկրտիչ արքեպիսկոպոս և Գրիգոր արքեպիսկոպոս Ցովսէփեան։ Քուէարկութեան հետեւանքն եղաւ սա. Մակար ստացաւ 16 ձայն. (կեցցէ՛, 16 Մակարականք գործել են մի ոգւով...) Իզմիրլեան ստացաւ 5 ձայն, Սադինեան 4, Վեհապետեան 1, Եսայի Պատրիարքը 1 ձայն, Բաբամեան 1 ձայն, Ցովսէփեան 2 ձայն։ Մակարի 16 ձայնի մէջ չկայ աշխարհական պատգամաւորների ձայնը։ Նրա ընտրողները միաբանութեան պատգամաւորները և Սինոդի անդամներն են։ Մինչ տաճարի մէջ այդ բոլորը կատարվում էր դուրսը ժողովուրդն անհամբեր սպասում էր հետեւանքին։ Շատերը չէին կամենում հաւատալ որ խուցերում մնացած Սուրբ Հայրերը այսպիսի քայլ կ'անեն։ Եւ նոյն րոպէին հեռաւոր տեղերի միլիոնաւոր Հայերը ևս սպասում են գեղեցիկ լուրերի իրանց պաշտած Սուրբ Էջմիածնից։—Ժամի 12ն էր։ Մի դիւթական զօրութիւն շարժեց ամբողջ ժողովուրդը։ Տաճարի դռները բացուեցան. ժողովուրդը յարգանքով տեղ բաց արեց։ Դուրս եկան պատգամաւորները։ Մի րոպէ ոչ ոք ոչինչ չ'ասաց։ Սակայն ահա դուրս են եկել և ժպիտ խաղացնելով իրանց դէմքի վրայ չերմ Մակարեանները յաղթանակի հայեացք են գցում ամեն կողմ... Հանելուկը պարզուած է. Մակար չորրորդ ընտրելի է։ Այդ լուրը ամենամեծ ... ազդեցութիւն ունեցաւ։ Ատելութիւն և սրտայոյզութիւն ամենքի դէմքերի վերայ նկարուեցաւ։ Շատերը գուշակում էին որ հետեւանքը ծանր կարող է լինել։—Թէ ինչ զզուանք տիրեց ամեն կողմ դէպի այդ գործի հետեւանքները, աւելորդ է երկարօրէն նկարագրել, բաւական է յիշել որ Մակարի անձնաւորութիւնը մեր ժողովրդեան մէջ ամենախեղճ կերպով է երեւակայվում։ Ժողովուրդը ատում է այդ մարդուն. գուցէ շատերը չեն կարող պարզել այդ խորին ատելութեան պատճառը. բայց ատում են, և ատում են բուռն կերպով... Եւ ահա այդ ատուած մարդն, որեւիցէ ազդեցութենից, բարի համբաւից զուրկ մարդն հայ հոգեւորականը ուզում է բարձրացնել կաթողիկոսական գահի վերայ, դարձնել Էջմիածնի վանահայր, և այն ժամանակ աւելի խաղաղ կերպով ուտել, խմել, հագնել և քնել...։ Ցաւալին այն է որ անցեալ տարի ինքը Մակար աւելի բարոյական արժանաւորութիւն ցոյց տուեց. նա ինքն էր որ պատգամաւորներին խնդրեց չ'քուէարկել իրան, իբր անկարող մի մարդու, որ երբեք չէ կարող լինել կաթողիկոս, եւ առաջարկում էր ընտրել մեծ Հային (Ներսէս Պատրիարքին)։

Այս Մակար իւր անցեալ տարուայ վարմունքով աւելի բարձրացրեց իրան, քան այս տարի դիտմամբ հեռու մնալով, վաստակած անձեր իրան համար գործիք դարձնելով։ Այժմ «Մեղու» անխասակած իրան երջանիկ է համարում։ Երջանիկ է, այո՛, իւր մասնաւոր գրութիւնների մասին լսեցինք։—Երջանիկ են այդ Մակարեանք. այժմ եպիսկոպոսները գուցէ տեսնում են իրանց ապագան. գուցէ այժմ Պարզեան աւելի հաւանական է տեսնում իրան վեհարանի եպիսկոպոս դարձած. Ներսէս գուցէ արդէն համոզուած է որ ինքը անհաշիւ գանձապահ է, և Լծէ այլ ևս տասն և չորս տարուայ հաշիւները չպէտք է տայ. Աղաւնիեան իրան Աստրախանի առաջնորդ է կարծում, Մամբրէ իրան եպիսկոպոս և Տփղիսի առաջնորդ է ցնորում։ Երեւակայում են որ Սուրէնեանի տեղը տրուած է Թադէոս եպիսկոպոսին։ Ի՛նչ երջանիկ աշխարհ է այդ։ Այսօր ամբողջ օրը Մակարականք աշխատում են վաղուց համար, ծրագիրներ են պատրաստում վաղը գործելու. չեն լսում չորս կողմի տրտունջը. երջանիկ մարդիկ։ Զարմանք չէ. կուշտ ուտել, խմել, ոգելից խմելիքներ և պառկելով փափուկ բարձերու վրայ երազներ տեսնել, ապագայներ ստեղծել և ծիծաղել համբերող ժողովրդեան վրայ... Դա շատ հեշտ բան է. միայն հարկաւոր է զուրկ լինել բարոյականութիւնից և մարդութեան ամենահասարակ արժանաւորութիւնից։

ԳԻՏԱԿԱՆ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ

Բ.

Իմ երկրորդ թղթակիցս է Յ. Թիւյսիւզեան էֆէնտի որ Փարիզէն կը գրէ մի յօդուած և կարեւոր խնդիր մը բացատրել կը ջանայ՝ Գլխատեալներու վրայ դիտուած երեւոյթները մեկնելով։ Այս նիւթին վրայ գրած եմ՝ Քամրիի գլխատման առթիւ նորա գլխոյն վրայ տեղի ունեցած փորձերուն գիտական տեղեկագիրը Արեւելքի ընթերցողաց ներկայելով. Վերջերս Ֆրանսայի մէջ տեղի ունեցած գլխատում մը (Կամահիւ) նորէն ուշադրութիւն գրաւեց այս փորձերուն վրայ և շատ թերթեր դբրեցին, ինչպէս Մ... չարաթաթերթի մէջ ալ գրուեցաւ վերջին թուոյն մէջ։

Ուրեմն Յ. Թիւյսիւզեան էֆէնտիի գրութիւնն ախորժանօք պիտի կարդացուի և լաւ գործ մը բրած կրնամ համարուիլ ինձ յատկացեալ սինակները իրեն նուիրելով։

Ե. ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

Աւասիկ Թիւյսիւզեան էֆէնտիի նամակը.

ԳԼԽԱՏԵԱԼՆԵՐ

Պէտք է խոստովանիլ որ եթէ մարդասպանք ի կենդանութեան մարդկային ընկերութեան համար շատ մեծարանք չունին, իրենց մահուանէն ետեւ շատ արտաքոյ կարգի ծառայութիւնք կը մատուցանեն։ Արդարեւ ամէն մարդ իւր գլուխը գիտնականաց դանակին չի յանձներ գիտութեան յառաջդիմութեանց համար։

Այժմ մանաւանդ շատ կը վիճաբանին սա խնդրոյն վրայ թէ գլխատմանէն ետեւ կեանքը կը շարունակէ՞։ Սակայն՝ միանգամայն յոյժ հետաքրքրաշարժ խնդիր՝ որ զմեծն Փլօտ Պեռնառ մասնաւորապէս շատ զբաղեցուց։ Այս հռչակաւոր գիտնականը շուն մը կ'առնէր ու գլուխը կը կտրէր. ասա թող կուտար որ արիւնը վազէր ու մեռնէր։ Այս գլուխը իրաւ իրաւ մեռեալ էր, բայց երբ հեղուկ արիւն կը մղէր վիզի մեծ երակներուն մէջ՝ գլուխը նորէն կ'սկսէր ապրիլ եւ շանը աչքերը ղէպ ի զինքը կանչողին կողմը կը դառնային։ Ասկէ Փլօտ Պեռնառ կը հետեւցնէր որ գլխատեալ մարդուն գլուխն ալ յայնժամ կը դադրէր ապրելէ երբ ուղեղը բոլոր արիւնը կը կորսնցնէր։ Շատ մը փորձեր ալ Տասի եւ Սարէ նշանաւոր դասատուք ըրին Մէնէսքըլ, Քամբի եւ Կամահիւ ժամանակակից մարդասպանից վրայ եւ այս սարսափելի փորձերը անմահ Փլօտ Պեռնառի կարծիքը հաստատեցին, թէ եւ գլխատմանէն անմիջապէս ետքը չըլլալուն, փորձերը ամենայաջող պայմաններու մէջ չէին եղած։ Արդարեւ այս գլուխներուն մէջ նոր արիւն հոսել տալերնուն պէս նորէն կենդանացան և կը կարծուի որ ընդ հուպ վերջնականապէս պիտի ապացուցուի որ գլխատեալ գլուխները կենդանութիւն կը պահեն մինչեւ որ բոլորովին կորսնցնեն իրենց արիւնը։ Սակաւին մէջ ինկած գլուխը, կ'ըսէ Տօքթ. Լինքեա, ամէն բան կը տեսնայ, կը հասկնայ որ մարմինէն զատուած է. եւ ի՛նչ անլուր չարչարանք է։

Պահ մը աչքերնիս հեռացնենք այս անմարմին գլուխներէն որոնք անմիջապէս կը կենդանանան, արտեւանունքներնին կը բանան, շրթունքներնին կը դողդողան աչքերնին անշարժ պահելով... եւ առանց մեր խնդրէն հեռանալու քիչ մ'ալ խօսինք ճճիներուն կենդանութեան շարունակելուն վրայ միեւնոյն պարագայից մէջ։ Օր մը գիտնական աստղաբաշխ Ֆլամարիոն բարեկամս, որուն համար ճճիի մը կեանքը ստոեղ մը չըջանին չափ կարեւորութիւն ունի, տասներկու մարախի գլուխները կտրեց առանց բոլորովին անջատելու։ Խեղճ անգլուխ մարմինները ուժով թռան մօտակայ ծառերուն վրայ եւ տասներկու գլուխներն ալ կ'երերային։ Ուրիշ անգամ մ'ալ Ֆլամարիոն երեսուն եւ մէկ անգլուխ մարախներ տուփի մը մէջ դրաւ։ Երկու օրէն ետեւ աւելին ալ դեռ կենդանի էին եւ տուփը բանալուն պէս սենեակին մէջ սկսան թռիլ։ Ասոնցմէ մին մինչեւ տասնեւվեց օր ապրեցաւ։ Աս օրինակէն կրնա՞նք հետեւցնել որ գլխատեալ մարդն ալ կը շարունակէ ապրիլ առանց գլխու։

Խորհրդո՞ւրդ մեծ եւ ահաւոր... դեռ շա՜տ փորձերու խնդիր։

Գանք Հիմալայեա լերան հսկայ կրիային որուն կռնակին վրայ չորս մարդ կրնայ կենալ։ Այս կենդանւոյն որսորդները անոր առատ եւ թանկագին իւղին համար զայն կը մեռցնեն։ Արդ, երբ մեծ աշխատութեամբ զայն կռնակին վրայ կը պառկեցնեն ու գլուխը կը կտրեն, դեռ շատ մը շաբաթներ կենդանի կը մնայ։ Օր մը մէկ ամերիկացի գիտնական մը այս հսկայ կրիային գանկը բացաւ եւ ուղեղը դուրս հանելէն ետեւ խոռոչը գոցեց ոսկորները։ Կրիան չի մեռաւ այլ ընդհակառակը շատ գիրցաւ ու յիսուն երեք տարի ալ ապրեցաւ։ Երբ գարնանային սիրաբորբոք եղանակը կուգար՝ այն անուղեղ բայց ո՛չ անսիրտ կրիան կ'երթար կուգար խանդաղատ սիրոյ արտայայտութիւններով և իւր պատեանները կը խայտային ու Սպանիացւոց ... ձայն կը հանէին։ Գիտական տարեգրութեանց մէջ այսպիսի օրինակներ շատ կան, բայց բնականապէս չեմ սիրեր կենդանեաց մարտիրոսութիւններն ալ եւ ընդհակառակը կը հիանամ Հնդկաստանցւոց վրայ՝ որոնք՝ամենայնչին անասնոց հիւանդանոցներ կը շինեն, կորսուած թափառական շուներուն ապաստարաններ կը կառուցանեն եւ իրենց կտակներուն պատերուն վրայ կը գրեն սա սիրուն խրատը թէ «Երբ ցորենի փունջ մը կը կալես, մէկ հասկ մը դետինը ձգէ անտառաց թռչնոց համար եւ լալտերդ քողարկէ թիթեռնիկներուն պաշտպանութեանը համար»։

Յ. ԹԻՒՅՍԻՒԶԵԱՆ

ԱՐՄԵՆՈՒՀԵԱՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԵՐԻԶԱ

Ի յիշատակ Տ. Նահապետ Վահանի

Հետեւեալ գրութիւնը մեզ յանձնուած է Դպրոցասէր Տիկնանց Ընկերութեան կողմանէ՝ հրատարակելու ջերմագին խնդրանօք.

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՆՑ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԳՈՐԾԱԴԻՐ ԺՈՂՈՎ.

Մահ ազգասէրի, մահ բարեգործի կեանք է, կեանք, վերածնեալ յետ մահու ի սիրտս նորաքողոջ սերնդոց, կեանք վերածնեալ ի պատմութիւն ի շարս ազգային գործիչներու։

Քերթողն իր քերթուածն, գրագէտն իր երկ, նկարիչն եւ քանդակագործ իրենց պատկերն ու քանդակ, երաժիշտն իր նուագներ, կը նուիրեն ազգային բարերարաց ի յիշատակ նոցա անուան. ներելի չէ՞ որ դաստիարակն եւս իր հոգեկան աշխատութեանց բոյն, սիրոյ նոր սերունդ մը նուիրէ իր բարերարուհւոյն, Դպրոցասէր Տիկնանց Ընկերութեան հանգուցեալ ողբալի Ատենապետին։

1884 մայիս 1 ին Երիզայի յառաջադիմասէր Հայն իւր ուսումնասիրութեան նոր ապացոյց մը տուաւ, փափաքելով որ իւր ծոցին մէջ ծնունդ առնու մի մասնաւոր օրիորդաց վարժարան եւս, եւ նուիրեց նմա ամեն օգտակէտ աջակցութեան։

Սոյն նորահաստատ վարժարանի խոնարհ հիմնադիրն յետ դիմադրելոյ այն խոչնդոտներու, որք յատուկ են ամեն մասնաւոր հաստատութեանց, մանաւանդ երբ այդ հիմնադիր իգական սեռի վերաբերելու դժբախտութիւնն ունի, յետ համբերելոյ իր կաշկանդեալ ձեռներով ամէն նեղութեանց՝ ուրախ կը բոլորէ տարի մը շնորհիւ Պատուարժան ծնողաց եւ յառաջդիմասէր ազգայնոց աջակցութեան, շնորհիւ ծնողներէ ընտրեալ պաշտօնական հոգաբարձութեան մը օգտակէտ օժանդակութեան, եւ կը ներկայէ ազգին դաւառական ամեն միջոցից համապատասխանող ըստ բաւականի կարգաւորեալ մի վարժարան 54 աշակերտուհեօք, զորս նպատակ ընտրած է բարոյալից, ազգասէր, տնտեսագէտ, ճարտարարուեստ մայրեր ու դաստիարակուհիներ պատրաստել, ուսուցանելով նոցա Հայ լեզու և Շարադրթ. Կրօնագ. Բարոյագիտ. Թուաբ. Պատմ. Ազգ. և Ընդ. ազգաց, Աշխարհագր. Սկզբունք Բնագ. եւ Առողջ. Առտնին Տնտես. Ձեռագիտ. (ամեն տեսակ ճերմակեղէն ու կանացի հագուստ ձեւել ու կարել) Ձեռարուեստ (եւրոպական և արեւելեան բանուածներ), Գեղագրութիւն Մարմնամարզ, դասախօսելով դրեթէ առանձին, անձնուէր աշխատակից ունենալով միայն Սարգիս էֆ. Ամատեան եւ օգնական՝ յառաջադէմ աշակերտուհիք։

Արդ, Արմ. վարժարանի խոնարհ հիմնադիրն իբրեւ Հալիփսիմեանց վարժարանի աշակերտուհի, իբրեւ Դպր. Տիկնանց ընկերուհի, իւր սիրեցեալ խնամակալուհւոյն եւ յարգելի Ատենապետին՝ Մեծաշուք Տիկին Նահապետ Վահանի յիշատակին կը նուիրէ իր աշխատութեանց արդասիքն եղող այս վարժարանն, մաղթելով որ նորա սուրբ հոգին հովանի լինի յաւիտենից այս ձեռնարկին և նորա ազգասէր ոգին հրճուի իւր անմահանալի անուան մրմունջը լսելով անմեղ շրթներէ՝ որք ամեն օր կը փառաբանեն իգական սեռի դաստիարակութեան այն գլխաւոր միջինը՝ Տ. Նահապետ Վահանի անունը։

Հիմն. Տնօրէնուհի Արմ. վարժարանի
ԱՐՄԱՒԵՆԻ ՍԱՀԱԿԵԱՆ

Երիզա Արմ. Վարժ.

Ստորագրեալքս՝ Երիզայի Արմենուհեաց վարժարանի պաշտօնական հոգաբարձուք՝ որ տեսանելով սոյն կարճ ժամանակի մէջ եւ հակառակ նիւթական խոչնդոտներու ստացած կարգաւորութեան և զգալի յառաջադիմութեան, կուգամք աստանօր հաստատել Հիմնադիր Օրիորդին փափաքն եւ կը ներկայեմք Ազգին օրիորդաց վարժարան մը ի յիշատակ Մեծաշուք Տիկին Նահապետ Վահանի որոյ բարձր անուան արժանացնելու համար վարժարանը դիրքը, պարտ կը համարինք մերումանն աշխատիլ յուսալով վայելել յառաջադիմասէր Հայոց աջակցութիւնն, ինչպէս որ Հայը պիտի վայելէ նորա արդիւնք։

Հոգաբարձութիւն Արմ. վարժարանի
Աղէքսանդր Մ. Էնֆիաճեան
Հաճիպապա Փաշալեան
Ստեփան Հովիւեան

1885 մարտ 25 Երիզա

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տիֆլիսու Կասմա գիւղի Դպրոցասիրաց ընկերութիւնն հետեւեալ նամակին հրատարակութիւնը խնդրած է մեզնէ.

Գործադիր ժողովս պատշաճ կը համարի իւր շնորհակալութիւնն յայտնելու, ի դիմաց Կասմա գիւղի համայն Ազգայնոց, առ Վսեմ. Ցակոբ էֆ. Նորատունկեան որ իւր ծանօթ ազգասիրութեամբ սատար հանդիսացաւ գիւղիս Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն կառուցման։ Ինչպէս առաջ հաւատոյ պաշտպանման այս անգամ եւս կըրթական մեծ գործին պաշտպան կանգնեցաւ։ Գիւղիս ընկերութիւնը՝ որ նպատակ ունի Ազգ. մանկտւոյն դաստիարակութեան պէտքերը մատակարարել, ինքնին չէր կարող սոյն դժուարակիր գործն ի գլուխ հանել առանց օգնականութեան Նորին Վսեմութեան, որ հաճեցաւ նախապէս տասն օսմ. ոսկի նուիրելով Ընկերութեանս բարերարել եւ խոստացաւ միանգամայն տարին 12 օսմանեան ոսկի շահ բերող հաստատուն կալուած մ'ալ յատկացնել Դպրոցասիրաց ընկերութեանս, որով ապագային պիտի կարենայ տեղւոյս վարժարանին մշտատեւ յառաջդիմութեան միջոց եւ դիւրութիւններ ընծայել։

Սոյն առթիւ այս անգամ եւս կուգամք հրապարակաւ մեր երախտագիտ շնորհակալութիւնն յայտնելու Վսեմ. Ցակոբ էֆէնտի Նորատունկեանի։

Ի դիմաց Գործադիր Ժողովոյ
Դպրոցասիրաց Ընկ. Կասմա գիւղի

Ատենադպիր	Ատենապետ
Աբէլ Ս. Խաչիկեան	Կարապ. Պ. Բայիսեան

ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ՀԱՅՈՑ

Բ. ՑՈՒՑԱԿ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԻՍԻ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ

	Օ. Ո.
Գումար Ա. ցուցակի	299 ½
Մեծ. Տ. Լեւոն Փափազեան	7
Վսեմ. Տեարք,	
Ցակոբ փաշա Քազազեան	5
Կարապետ պէյ Քարաքէհեա	5
Երամ պէյ Քարաքէհեա	5
Մեծ. Տեարք,	
Գ. Սամանճեան	5
Թ. Սանտալճեան	5
Թոտորաքի Սըվաճը օղլու	5
Խ. Տ. Համճեան և Ընկ.	5
Կ. Հազարեան	5
Կիւմիւշկէրտան եղբարք	5
Մ. Թօգաթլեան և եղբարք	5
Մէհմէտ և Ահմէտ Ապուտ	5
Ց. Գավաֆեան	5
Ն. Հարէնց	5
«Շիրքէթի Խայրիէ»ի Տնօրէնութիւն	5
Պ. Գաբրիէլեան և Ընկ.	5
Ասլեան Ա. Ջունդ	5
«Քրէտի Լիօնէ» Պանքա	5
Բարձր. Խայրէտտին փաշա	4
Էգնաեան եղբարք	4
«Թրամուէյից» ընկերութիւն	4
Ց. և Կ. Բապուճճեան	4
Նիսիմաչի Սարաֆ օղլու	4
Րաքթիվան	4
Գումար չորս հարիւր տասն և հինգ ու կէս ոսկի Օսմ.	415 ½

Գ. ՑՈՒՑԱԿ

	Օ. Ո.
Գումար Ա. և Բ. ցուցակներու	415 ½
Վսեմ. Տեարք,	
Արիֆի փաշա	3
Կոմս Քայիչէ, Աւստրիական դեսպան	3
Բրէնս Հիւսամէտտին պէյ	3
Մեծ. Տեարք,	
Ցզարեան հայր և որդի	3
Ալթուն-Տիւրրի եղբարք	3
Ասլանեան Մանուկ	3
Գասպար Թօգաթլեան	3
Թուպինի	3
Լէօնիտաս Պալթաճի	3
«Լոյտ»ի շոգենաւային ընկերութիւն	3
Խ. Կամսարական և ընկ.	3
Ն. Բուլճեան և Ընկ.	3
Կուանիկ Համամճեան	3
Համբարձում Սուճեան	3
Հիվուտ Հիվըն և Ընկ.	3
Միխայէլ Սթաւրօ	3
Ց. Քընաճեան և Ա. Մանուկեան	3
ՈՄ	3
Ջըպուքճեան եղբարք և Ընկ.	3
Սարգիս Թաշճեան	3
«Սօսիէթէ Ժէնէրալ» Պանքա	3
Ստամպօլլուեան եղբարք	3
Տիգրան Գարակէօզեան	3
Տիւրկէրեան-Սիմոնոֆ և Ընկ.	3
Գումար չորս հարիւր ութսուն և եօթուկէս ոսկի օսմանեան.	487 ½

ՄԱՔՐՈՒՀԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԻ

Մաքրուհեան ընկերութեան պատուարժան անդամոց կողմանէ ինձ ուղղուած բազմաստորագիր նամակ մը Գործադիր ժողովոյ համարն առնելու համար Ընդհանուր ժողովոյ գումարումն խնդրելով, ներկայիւս պատիւ ունիմ ազդ առնել որ մայիս 12 կիրակէ օր Ընդհանուր ժողովը տեղի պիտի ունենայ յազգային Մատենադարանին Պալաթիոյ ժամ 2 ½։

Ատենապետ Ընդ. ժողովոյ
Ց. ԱՐՇԱԿ

Երկուշաբթի աւուր հանդիսի նկարագրութեան մէջ, զոր հրատարակեցինք երէկ, Ս. Պատրիարք Հօր ի Կայս. պալատ գնացած պահուն Ն. Սրբազնութեան հետեւող վարդապետաց շարքին մէջ մոռցած էինք յիշատակել Արշարունի Տ. Ցովհաննէս վարդապետն. իսկ «Տ. Ցովհաննէս Վ. Անուշեան» ը պէտք է կարդալ Տ. Գաբրիէլ Վ. Անուշեան։

Շաբաթ աւուր Արեւելքի Գ. երեսին Դ. սիւնակին 7րդ տողին մէջ, «Պ. Լալայեան՝ գովելի է որ արդէն պատրաստութիւն է յայտնել ... իր ընկերակիցներէ համար» նախադասութեան մէջ պէտք է կարդալ «... իր ընկերակիցներէ հետ»։ Այս տպագրական վրիպակ ուղղուած է արդէն նոյն թերթին մէկ փոքր մասին տպագրութենէն յետոյ։

ԵՐԿՐԱԳՈՒՆՏ

Հանդէս ամսոյ

Երկրագունտի ապրիլ թիւն հրատարակուեցաւ՝ հետեւեալ բովանդակութեամբ. Հայկական Նշանագիրք (Սուքիաս Վ. Պարոնեան).—Տարրինականութիւն (Ն. Տաղաւարեան).—Բաշխումն հարստութեան (Պ. Նէվրուզ).—Գերմանիա և Գերմանացիք (Վահնուհի).—Ազգային նշխարք (Ցովհաննէս քհնյ. Մկրեան).—Կինն (Ալէք. Փանոսեան)—Լուռ պարապմունք (Տ. Փիրումեանց).—Գարուն (Գարեգին Երամեան).—Բագուի Մարդասիրական ընկերութիւն (Խմբագրական).—Նորատիպ մատեանք (Խմբագրական)—Կոչկաջինըն (Ե. Տէմիրճիպաշեան)։

ՇԱՐԺՈՒՄ

ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿԱՆ

Հրատարակեցաւ Մայիսի ամսաթիւը. ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.— Թաչկինակըն — Գերեզմանք ի՞նչ կը պատմեն — Իմ Դաշնակ — Սկզբունք մանկավարժութեան — Անգեղ երգ — Համառօտ պատմութեան Քաղաքական Տընտեսութեան — Երկամսացոյց — Քերականութիւն իմաստասիրական։

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
307 միլիոն ֆրանք

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ

Ապահովագրեալք միայն տէր են երաշխաւորեալ դրամագլխոյն և ընկերութեան բոլոր շահերու

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ
ՏՆՕՐԷՆ
Ա. Հ. ՍԹԷՖՖ
ԳՐԱՍԷՆՆԵԱՆ ԿԱԼԱԹԱ, ՀԱԼԱՃԵԱՆ ԽԱՆ

ԻԼԱՆ

ՊԱԳԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Պէշինճի օրտուի Հիւմայուն մէրքէզի իլէ Հօրան վէ Հաճեա վէ Բաշեա մէվքիլէրինտէ պուլունան վէ պուլունտուրըլաճագ օլան ասաքիրի շահանէ իչուն պին իւչ եիւզ պիր սէնէսի հազիրանընտան իթիպարէն պիր սէնէլիք օլարագ միւպայեա խուլէճէք օլան բուղտէյը սատէնին պէհեր գըյէյի ճէտիտի իւչ եիւզ եէթմիշ պուչուք փարայա Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ մայիսի բուժինին եիրմի եէտինճի կիւնի գարարը գաթիյի վիրիլէճէկինտէն իթտայա Թալիպ օլանլարըն լէվազըմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր ։

7 Մայիս 1301

1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԳԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Ասաքիրի շահանէ իչուն պին իւչ եիւզ պիր սէնէսի Թէմուզտան իթիպարէն պիր սէնէլիք օլարագ լիւզումի օլաճագ լահմ մէվզիի միւնագասայա գօնուլտուղընտան իթտայա Թալիպ օլան վէ շէրայիթինի աղնամագ խուսուսլէրին հէր կիւն լէվազըմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր ։

7 մայիս 1301

1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԳԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Շամը շէրիֆտէ պուլունան հայվանաթը միրիյէ իչուն միւպայեա օլունաճագ օլան եէտի եիւզ էլլի պին գըյէ սամանըն պէհեր գըյէյի ճէտիտի եէտի փարա վէ պիր փարանըն օնտա սէքիզ ճիւզինէ Թալիպի էօհտէսինտէ օլտուղընտան իթտայա Թալիպ օլանլարըն լէվազըմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր ։

7 մայիս 1301

1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԳԸ ՍԵՐԱՍԿԵՐԻ

Ֆէս վէ Իզմիտ ֆապրիգայի Հիւմայունլէր իչուն զամանը պին իւչ եիւզ պիր սէնէսի էտիրնէ վիլայէթինին աղնամ րուսումընտան Թէէտտիյէ օլունմագ շարթը վէ շէրայիթի սայիրէսի իլէ վէ իթխալ օլունան նիւմունէսինէ Թէվֆիգէն միւպայեա օլունմագ իւզրէ Էտիրնէտէ մէվքիի միւնագասայա գօնուլան իքի եիւզ էլլի պին գըյէյի ճէտիտ եափաղընըն մայիսը բուժինին եիկիրմինճի կիւնինէ գատար մահալը մէզքիւրտէ պէհեր կիւն միւնագասասը պիլիճրա եիկիրմի պիրինճի կիւնի գարարը գաթիյի վիրիլէճէկինտէն իթա իթմէկէ Թալիպ օլանլարըն միւնագասատա պուլունմագ վէ շէրայիթի մուգարրէրէսինի վէ նիւմունէսինի կէօրմէք վէ աղնամագ իւզրէ վիլայէթը մէզքիւրէյէ միւրաճաաթ խլէմէլէրի իլան օլունուր ։

7 մայիս 1301

1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԳԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Էպնիյէյի ասկէրիէ իչուն լիւզումի օլան ալթըսը պիր Թագըմ օլմագ իւզրէ օն տէօրթ գըլթա սէրէն իլէ օն իւչ գըլթա մըզկանըն վէ եիւզ ատէտ գուրու մէշէ Պարմըն հաթըլըրըն միւնագասաշ տէրտէսթ խճրա օլուպ շէհըը մայիսին սէքիզինճի չարշէնպիհ կիւնի գարարը գաթիյի վիրիլէճէք իրմէսի բէնչշէնպիհ կիւնի եիւզտէ պէշ Թէնզիլաթը գապուլ օլունաճաղընտան մէզքիւր սէրէն վէ հաթըլլարը իթտաեա Թալիպ օլանլարըն խաթիհքեամ վէ ինշաաթ տայրէսինէ կէլմէլէրի լիւզումի իլան օլունուր ։

6 մայիս 1301

2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԳԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Մանասթըրտա պուլունան ասաքիրի շահանէ իչուն միւպայեա օլունաճագ էրզագտան

Սատէնին տէօրթ եիւզ օթուզ փարայա ․

Փիրինճին տօգսան պէշ փարայա ․

Կազըն սէքսէն փարայա ․

Թուզուն էլլի պէշ փարայա ․

Սապօնըն եիւզ օն փարայա ․

Իսփարմաչէթին իւչ եիւզ սէքսէն փարայա ․

Շէքէրի եիւզ գըրգ փարայա ․

Զէյթուն եաղընըն իքի եիւզ սէքսէն փարայա ․

Կիւշթին եիւզ օթուզ պէշ փարայա․

Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ իթտասընա Թալիպ օլանլարըն լէվազըմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր ։

6 մայիս 1301

2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱԳԸ ՍԵՐԱՍՔԵՐԻ

Իքինճի օրտուի Հիւմայուն մէր-

քէզ վէ մէվագիի մալիւմէսի իչին միւպայեա օլունաճաղը էվվէլճէ իլան օլունան էրզագտան Էտիրնէ իլէ Լիւլէ Պէրգօս վէ Ճէսրը Մուսթաֆա փաշա մէվգիլէրի իչուն միւպայեա օլունաճագ էրզագտէն կիւշթին պէհեր գըյէսի ճէտիտի իքի եիւզ—Էզըին տօգսան—Պալգամ եաղընըն տէօրթ եիւզ եիրմի—Սիպիր եաղընըն ալթը եիւզ—Թուզը օթուզ—սօղանըն եիրմի—բուղտէյը նէ յմիին իքի եիւզ գըրգ—շէքէրին եիւզ գըրգ—ֆասուլեանըն էլլի պէշ—սապօնըն եիւզ ալթմըշ—կազըն եէթմիշ—քէօմիւրին օն պէշ—հաթապըն ալթը—սամանըն եէտի փարայա Թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ, իթտասընա Թալիպ օլանլարըն վէ շէրայիթինի աղնամագ խուսուսլէրին լէվազըմաթը ումումիյէ տայրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր ։

6 մայիս 1301

2—3

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՅԻ ՇԱՀԱՆԷ

Մաթպախը ամիրէ վէ էրզաք անպարը խտարէլէրի իչուն ալընաճագ սիպիր եաղընըն միւնագասասընա մայիսի բուժինին սէքիզինճի չարշէնպիհ կիւնիւ վէ լահմըն տախի օն պիրինճի ճիւմաա իրթէսի կիւնիւ պաշլանաճաղընտան Թալիպ օլանլարըն էյամը մէզքիւրտէ Խազինէի Խասսայի Շահանէտէ պուլունմալարը իլան օլունուր ։

4 մայիս 1300

3—3

ԻԼԱՆ

Էվքաֆը Հիւմայուն Նէզարէթը ճէլիլէսինտէն ․․․

Ալթըյըյի աթիգատան տօգսան տօգուզ սէնէսի գուրպէթինէ տէկին հիսսէլի մէնզիլի մահլիլէրին գըյմէթի միւխամմէնէսի իւզրինէ միւսաաֆէլէտէն նըսֆըն նագտէն խաթիֆասը վէ նըսֆը տիկէրի մուգասալինտէ տիսյուրտ Խազինէի Էվգաֆը Հիւմայունա մախսուս սուրէթ վէ գօչան գասըլըը, վէ պու գարար խիւն Թարիխի իլանտան պին իւչ եիւզ պիր սէնէսի աղուստոս նիհայէթինէ գատար միւտտէթ Թայինին օլունարագ պու միւտտէթ զարֆընտա հիսսէտարլարըն փարիսաթ խտարէսինէ միւրաճաաթլա հիսսէ յի մահլիւլէյի Թէֆէվվիւզ իթմէլէրի, վէ միւտտէթի մէզքիւրէտէն սօնրայա գալաճագ մահլիւլաթըն հիսսէտարլարընա խտինէտ իթմէմէ նագտըյա պագըլըուպ տիկէր Թալիպլէրինէ Թէֆվիզի, վէ պիրտէ նըսֆընտան ագալ եանի սիւլիւս վէ րուպու վէ խումուս վէ սիւտիւս կիպի հիսսէլի մահլիւլ օլան ագարաթը վագֆիէնին տախի պիլ միւզայէտէ սաթըլարագ մուաճճէլէթը մուգարրէրէլէրինտէն նըսֆընըն նագտէ ալընմասը վէ նըսֆը տիկէրի մուգասալինտէ սուրէթ վէ գօչան գասըլը խտիլմէսի պու խրատէի սանիյէ մուճիպինէ մէզքիւրէյէ ․․․ Թալիպ օլանլարըն ․․․

27 Նիսան 1301

5—5

ԼՈՖԹԸՆ ԵՒ ԶԻՄՆԷԼ
ՄԹԵՐԱՆՈՑ
ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵԱՑ

ՔԻՒՐՔՃԻ ԳԱԲՈՒՍԸ, ԳԱԼԱԹԻԱ

«ՕՐԻԱՆ» Մակինաւանմալ հնձող մեքենայն երկու ձիով կը քաշուի և կը կոչէ 300 օխա ։

ԳԻՆ՝ 35 ՕՍՄ․ ՈՍԿԻ Է

Մեքենային կատարելագործութիւնը երաշխաւորեալ է ։ Գնողն երբ գոհ չլինի, կրնայ ետ առնուլ իւր ստակն ։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
ՓԱՐԻԶԻ

«ԲՈՒԿԻ կալային, երկաթախառն, կազդուրիչ հանքաջուրերն են միակ ամենադրութարման ընդդէմ ստամոքսի և աղեաց հիւանդութեանց ։ Կը ներգործեն՝ կանոնաւորելով այն մեծ պաշտօնները որք Մարսողութեան գլխաւոր գործողութիւնը կը կազմեն ։

Բրոֆ․ ԹՐՈՒՍՕ»

POUGUES

ԲՈՒԿԻ կալաքարային, երկաթախառն, կազդուրիչ և ախորժաբեր Ջուրերն իրենց մասնաւոր բաղադրութեան կը պարտին իրենց յաջողութիւնն եւ առանձնաշնորհեալ ջրոց մէջ դասակարգութիւնը ։ Այս Ջուրերն, յոյժ հարուստ, կը պարունակեն իբր 5 կրամ աղ մի՛ն մի լիտրի համար ։ Այդ աղերուն մէջ ամենէն առատներն են ածխաթթուտ կիր և ածխաթթուտ մանեզիա, որով ամբողջովին կը տարբերին Ֆրանսայի միւս կալաքարային աղբիւրներէն՝ որք մասնաւորապէս սոտայի և բորակի ածխաթթուտներ կը պարունակեն ։

Այդ հանքաջուրեր կը ներգործեն մանաւանդ ստամոքսէն աղեաց ստամոքսին փողին վրայ՝ զոր թեթեւ մը գրգռեն, չէզոքացընելով միանգամայն թթուն որ կրնայ գտնել հիւթին, եւ միզական ու ծննդական գործարանաց վրայ, որոց տկարացեալ ուժերը կը վերանորոգեն ։

Անոնց գործածութեամբ, մարսողական գործողութիւնք կը զերծանի այն ամեն կապերէ որք կ՚արգելուին զինքն թէ՛ ստամոքսին և թէ՛ աղեաց մէջ ։

Այս առաջին արդիւնքը բնականաբար յառաջ կը բերէ գործարանաց հաշտութիւն, որովհետեւ կենաց ոյժերն համեմատական են մարսողական գործարանաց մէջ կատարուող վերանորոգիչ աշխատութեան ։ Ադկէ կը հետեւի թէ ընդհատական ջերմերէ յառաջ եկած տկարութիւնք և արեան նուաղութիւնք հիմնովին կը բուժին ԲՈՒԿԻ հանքաջուրերով, մանաւանդ որ անոնց բուժիչ գործողութիւնն նոր տարր մը կ՚առնու տարրերէն՝ զոր աստուածներէն կը պարունակեն ։

ԲՈՒԿԻ հանքաջուրերը կը ծախուին, շիշն 80 սանթիմ, ՃԻՕՎԱՆԻ ԱԼԻԲՐԱՆՏԻ ԸՆԿ․ գործակալութիւնը, Դիւպրան Տեւլէթ-Եօլու, Բերա, Մեծ փողոց ։

ՊՈԼԻՍ

Le Papier JOB a obtenu 41 méd. 10 en or, 9 dipl. d'honneur et mis 8 fois hors concours. JEAN BARDOU ne fabrique que cette marque protégée par 52 jugements et arrêts et signé J. Bardou

Nul doute que dans un temps très prochain tous fumeurs de cigarettes ne fassent usage que de ce papier seul bon!! — La fabrication du JOB occupe plus de 800 ouvriers. — Maison fondée en 1840. —
EXPLOITATION GÉNÉRALE A TOULOUSE.
Demander ce Cahier chez tous les Débitants de Tabac.

ՆՈՐՏՏԱՑՉԷ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՄՊՈՒՐԿ

Ցիշեալ ընկերութիւնն հրդեհի դէմ կ՚ապահովագրէ տուներ, կարասիներ, խանութներ և ապրանքներ յոյժ շահաւէտ պայմաններով, միջնորդութեամբ իւր ընդհանուր գործակալութեան

ՇԻՆՑԼԷՐ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Կ․ ՊՈԼԻՍ, ՊԱՀՉԷ-ԳԱՊՈՒ, ՃԷԼԱԼ ՊԷՅ ԽԱՆ

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԿԱՐԱՍԵԱՑ

587, Մեծ Փողոց Բերայի, ի Թէքքէ, մզկիթին դիմաց, 587

Գ․ Տիմիթրիոս Աթալի, տէր վերոյգրեալ Մթերանոցին, պատիւ ունի ծանուցանել հասարակութեան և իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ իւր վաճառատան մէջ կը գտնուին մեծ քանակութեամբ ամենագեղեցիկ և կատարելապէս հաստատուն կարասիներ, ինչպէս Հոյելատոր դարաններ, Ծաղկանի և արծէ սեղաններ, Ամեն տեսակ լուացարաններ (լավաբօ), Զանազան յարմար աթոռներ, Հանգստաւէտ Բազկաթոռներ, եւն, եւն ։

Այս ամեն կարասիներն ի վաճառ հանուած են

ԶԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐՈՎ

Վաճառատունս նոյնպէս յոյժ աժան գներով ամեն տեսակ կարասիներ կը շինէ յանձնարարականաւ ։

ԻՏԱՐԷԻ ՄԱԽՍՈՒՍԷ
ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐԸ
1885 Ապրիլ 22 Երկուշաբթի օրէն սկսեալ

ԿՂԶԻՔ

ՕՐԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ

Կղզիներէն կամուրջ

ժ․ վ․	
11 30	Մեծ կղզիէն Հէյպէլի Պուրկազ Գընալը կամուրջ
12 30	Բէնտիք Գարթալ Մեծ կղզի Հէյպէլի Պուրկազ Գընալը
8 15	Բէնտիք Գարթալ Մեծ կղզի Հէյպէլի Պուրկազ (1)

Կամուրջէն կղզիները

2 15	Գընալը Պուրկազ Հէյպէլի Մեծ կղզի Գարթալ Բէնտիք
9 45	Գընալը Պուրկազ Հէյպէլի Մեծ կղզի Գարթալ Բէնտիք
10 45	Գընալը Պուրկազ Հէյպէլի Մեծ կղզի

ԿԻՒՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ

Կղզիներէն կամուրջ

11 —	Մեծ կղզիէն Հէյպէլի կազ Գընալը
11 15	Բէնտիք Գարթալ Մեծ կղզի Հէյպէլի Պուրկազ Գընալը
7 45	Մեծ կղզիէն Հէյպէլի Պուրկազ Գընալը
9 —	Բէնտիք Գարթալ Մեծ կղզի Հէյպէլի Պուրկազ Գընալը Գատըգիւղ Մեծ կղզի 9 45ին

Կամուրջէն կղզիները

1 30	Գատըգիւղ Գընալը Պուրկազ Հէյպէլի Մեծ կղզի Գարթալ Բէնտիք
2 30	Գընալը Պուրկազ Հէյպէլի Մեծ կղզի
10 —	Գընալը Պուրկազ Հէյպէլի Մեծ կղզի Գարթալ Բէնտիք
11 30	Հէյպէլի Մեծ կղզի

(1) Ուրբաթ օրերը Գատը գիւղ պիտի հանդիպին ։

ՀԱՅԴԱՐ—ՓԱՇԱ

ԻԶՄԻՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՈՅ ԿԱՌԱԽՈՒՄԲԵՐՈՒՆ ՅԱՐՄԱՐԵԱԼ

ՕՐԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ

Կամուրջէն

12 55	Նիկոմիդիա գնացող	Թ․	2
3 40	Առանց յարմարելու	»	
8 10	Նիկոմիդիա գնացող	»	6
9 40	Բէնտիք »	»	8
11 15	» »	»	10

Հայտար բաշայէն

1 10	Բէնտիքէն եկող կառախումբ	Թ․	1
2 25	» » »	»	3
4 30	Նիկոմիդիայէն եկող	»	5
8 45	Առանց յարմարելու (2)		
11 15	Նիկոմիդիայէն եկող	»	7
11 50	Առանց յարմարելու		

ԳԱՏԸ—ԳԻՒՂ

ՕՐԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ Կամուրջէն	Գատըգիւղէն	ԿԻՒՐԱԿԷԻ ԸՆԹԱՑՔ Կամուրջէն	Գատըգիւղէն
ժ․ վ․	ժ․ վ․	ժ․ վ․	ժ․ վ․
11 30	11 30	12 —	12 —
12 15	12 15	1 —	1 —
1 —	1 —	2 —	3 —
1 45	1 45	3 —	4 —
2 30	2 30	4 —	5 —
3 15	3 15	5 —	6 —
4 15	4 15	6 —	9 —
5 30	5 30	9 —	10 —
9 —	9 —	10 —	11 —
10 30	10 15	11 —	12 —
11 —	11 10	12 —	
12 —	12 —		

(2) Գատըգիւղի շոգենաւք ի հարկին պիտի հանդիպին Հայտար բաշա ։

Ծ․ —Կը ծանուցուի, թէ օտար արծաթ դրամոց գործածութիւնը կայսերական կառավարութեան կողմանէ արգիլեալ լինելով Իտարէի—Մախսուսէի տոմսակաճառք չպիտի առնուն կամ տան զայն ․ և որովհետեւ դրամ մանրելու պատրաստ չունին նոյն, ուստի ուղեւորք պարտին կանխաւ պատրաստել շոգենաւուն վարձքն, որպէս զի ժամավաճառ չլինին ։

Կամրջի և Նաւահանգստի գործակալք տոմսերը պիտի հաւաքեն առնուն ․ խստիւ արգիլեալ է նոյն տոմսի տեղ դրամ ընդունիլ ․ այս արգելքին հակառակ վարուողները ծանրապէս պատասխանատու են ․ ուստի կը խնդրուի, որ կամրջէն ուղեւորք կամրջէն վրայ, և Գատըգիւղէն ուղեւորք Գատըգիւղի նաւահանգստին վրայ, իսկ ուրիշ նաւահանգիստներէ շոգենաւ մտնողները շոգենաւուց մէջ տոմս առնուն ։

Երեկոյները կամրջէն ժամը 9.45ին, Մեծ կղզիէն, և ժամը 11.30 և 12ին Գատըգիւղի համար ելնող շոգենաւուց մէջ չպիտի ընդունուին լայնամիտ բեռներ, մեծ սնտուկներ, երկոտասանեակ աթոռներ, և այն որ նեղութիւն կուտան ուղեւորաց ։

Օրը միգապատ եղած ժամանակ, ամեն շոգենաւ վտանգէ զգուշանալու համար, պիտի դադար առնու իւր գտնուած տեղը ։ Այսպէս եթէ փոթորկի պատճառաւ շոգենաւք չկատարեն իրենց որոշեալ ընթացքն, ուղեւորք գանգատելու իրաւունք չպիտի ունենան ։

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԽԸՏԻՎԻՅԷ
ՈՒՂՂԱԿԻ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ Կ․ ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՄԻՋԵՒ

ՏԱՔԱԼԻՅԷ շոգենաւը, նաւապետ Նօմիքօ, 1500 տակառաչափով, յառաջիկայ չորեքշաբթի, 20 Մայիս պիտի մեկնի, ի Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Պիրէօն և Աղեքսանդրիա, ուր պիտի հաղորդակցի Սուրիոյ և Կարմիր ծովու գծին հետ ։

Խըտիվիէ Ընկերութեան շոգենաւք Կ Պոլսէն կը մեկնին ամեն Չորեքշաբթի երեկոյները, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր և Բիրէա հանդիպելով ։

Աղեքսանդրիա կը հասնին Երկուշաբթի առաւօտները ։ Ուղեւորութիւնը կը տեւէ չորս ու կէս օր ։

Ուղեւորներու և ապրանաց համար դիմել Պոլիս, Կամուրջին քով, Վալիտէ—Սուլթան խան և կամ Ղալաթիոյ ծիւղը, Վօյվօտա փողոց, Եուսուֆ Իզզէտտին խան ։

ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՔ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԵԱՆ

Ուղեւորութեան տոմս ․․․ կարգի սեղան ։ Ընկերութեան կին մը յատկացուած է տիկնանց սրահին ։ Միանգամայն իւրաքանչիւր շոգենաւի մէջ Եւրոպացի բժիշկ մը կը գտնուի ։ Առաջին աստիճանի տոմսակք մինչեւ երեք ամիս ընդունելի են, դիւրութիւն ընծայելու համար անոնց որք իրենց ճանապարհորդութեան շրջանին մէջ ոգեւորուին հանդիպած ո՛ և է նաւահանգիստն ելնելով, օրերով ժամանակ անցնելն և յաջորդ շոգենաւով իրենց ճամբորդութիւնը շարունակել ուզեն ։ Առնուածն երեք անգամէ բաղկացեալ ընտանեաց տոմսակաց վրայ % 10 զեղչ մը կը լինի ։ Երթ ու դարձի տոմսակաց վրայ % 10 զեղչ մը կը լինի, ի բաց առեալ ճաշը ։ Ընտանեաց համար այս զեղչն % 15 է ։ Երթ ու դարձի տոմսակք մինչեւ վեց ամիս ընդունելի են, եթէ Ապրիլի սկիզբէն մինչեւ Յուլիսի բոլորը գնուին, իսկ տարւոյն միւս ամիսներուն մէջ մինչեւ երեք ամիս ընդունելի են ։

Ծանօթ․ — Խըտիվիէ ընկերութեան կարմիր ծովու մէջ բանող շոգենաւներն ամեն ուրբաթ Սուէզէն ելնելով, շաբաթը մէկ անգամ Եամպօ, Ճիտտէ և Սուաքիմ, և տասնեհինգ օրը անգամ մը Մասովա, Հոտէյտա և Ադէնի ծովածոցին մէջ, Թաճուրա, Զէյլէա, Պէրպերա և Ադէնի նաւահանգիստները կը հանդիպին ։

ՔԻՒՆԱՐՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք ամեն շաբաթ կանոնաւոր կը բանին Լիվրբուլ և Միջերկրականի միջեւ ․

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ադլաս	3,000	Մորոքքօ	2,500
Ալեբբօ	3,000	Նաբլ	2,500
Պօդնիա	4,600	Բալմիրա	5,000
Պալեսք	2,500	Բալմիրա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սերվիա	7,800
Սեֆալոնիա	5,000	Սեդիա	4,600
Քադալոնիա	4,700	Սարակոսա	3,000
Շերպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տեմերարա	2,500	Սիտոն	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քեսար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթոն	3,000		

Մորոքքօ շոգենաւը, նաւապետ Ֆէնուիք, ամսոյս 21ին Լիվրբուլէն աստ կ՚սպասուի զանազան վաճառքով ։

Սատրագրեալն արտօնութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եորքի, Պոսթընի, կամ Ամերիկայի և Գանատայի ուրիշ և ոեւէ նաւահանգստի համար ։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ․ ՃՕԼԻ
Գործակատար
Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան Ղալաթիա

ՖՐԷՏ ԼԷՅԼԱՆՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվրբուլ և Սեւ-ծովու միջեւ ․

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճէրիան	2500	Ֆլավիեան	3700
Ալզաշեան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անտալուզեան	2500	Ֆլօվեան	3700
Աթենեան	2500	Իպէրեան	5500
Արապեան	3700	Իլլիրեան	5500
Պավարեան	6000	Իտալեան	5500
Պուլկարեան	6000	Լեսպեան	2200
Քասթիլեան	800	Լիկուրեան	2500
Սայրենեան	2000	Լիպոյն	800
Տուրօյ	700	Օրոր Թոյ	700
Էճիբշըն	3700	Բէրսեան	3800
Ֆապեան	3700	Վալէնսեան	6800
Ֆալէրնեան	3700	Վիրճինեան	6800

Լէսպեան շոգենաւը, նաւապետ Պօլ այսօր Սամսունէն աստ հասա ուղակի Լիվրբուլոյ համար վաճառք ընդունելու պատրաստ է ։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ՚ընծայուի ․

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միլլէթ խան, Ղալաթիա ․

Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ․ Լիվրբուլ

Գործակալութիւնք

Կ․ Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնթէն ․
Ճիպրալդար, Պ․ Պ․ Քարվըր Եղբարք
Աղեքսանդրիա, Կ․ Լ․ Վաչման և ընկ․
Մալթա, Ա․ Քամիլլերի ․
Շիրա, Ա․ Մ․ Մամբոկորտադոյ ․
Զմիւռնիա, Գ․ Ռեբգօլ և ընկ․

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվրբուլ և Միջերկրականի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քառնագ	4200	Օսայրիս	3000
Ֆէրօս	4000	Նէբթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բէրա	3000
Սեաոստրիս	3250	Ատլանտիք	1700
Թիպս	3250	Լոգիւս	800
Մօֆիտա	3250	Օլինտա	800
Մարիօթիս	3250	Սեսիլ	700

Ատլանտիկ շոգենաւը, Նաւապետ Ստիւարդ, ամսոյս 18ին Լիվրբուլէն աստ կ՚սպասուի ընդհանուր վաճառքով ։

Վերոյիշեալ շոգենաւք չքեղապէս յարդարուած են ճամբորդներու համար

Դիմել առ Ժ․ Թ․ ՈՒԻԹՈԼ և ԸՆԿ․
Մէյտանըճըգ փողոց, Պոլիս

Տնօրէնութիւն, Լիվրբուլ

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ․
31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվրբուլ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ընդ մէջ Անվերս, Կ․ Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ․

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալգամօ	2,000	Լէգանդօ	4,500
Անճէլօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարտին	2,500
Պասսանօ	3,500	Մելօ	2,000
Պորոտինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթելլօ	5,000
Գէյրա	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիբսօ	2,500	Օդրանդօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օդդօ	2,000
Գադօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գօմօ	2,700	Բալերմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բաադեր	1,700
Տօմինօ	1,800	Քիդօ	2,800
Էրադօ	2,600	Ռիալթօ	4,400
Տրադօ	2,600	Ռինալտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Ռօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Ռօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Ռօմէօ	3,500
Կալլէօ	5,500	Սալերնօ	4,000
Կիդանօ	2,200	Սաֆօ	2,000
Կօզօ	1,800	Սիլվիօ	2,000
Կրօտօ	2,200	Սօրենդօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ․ Ուիլսըն	3,000
Հիդալկօ	3,000	Թիկեր	1,300
Հիւմպէրդ	1,200	Թօլէտօ	2,800
Ճիսօ	2,300	Թօնանդօ	3,600
Քէլօ	2,000	Եէտտօ	3,600
Քօֆօ	2,200	Զէպրա	1,000
Լէօ	2,000	Զէրօ	140

Սակերօ շոգենաւը, Նաւապետ Տօմբսըն, ընդհանուր վաճառքով Հուլէն աստ հասած է ։

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ՚ընծայուի ․

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՏ
Գործակալ
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան Ղալաթիա

ԲԱԲԱՅԱՆԻ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվրբուլ, Միջերկրականի և Օտեսայի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պրիս
Արարատ	2,500	Ռոճըրս
Արգատիա	2,500	Քրուքշենք
Լագոնիա	2,500	Ռոպինս
Մասետոնիա	3,500	Մարշ
Բումելիա	2,800	Ֆօթերկիլ

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ՚ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար ։

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց ։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ․
Գործակալք

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅՑԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒՔԵԱՆ
Ն․ ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ․

Մարսիլիա և Բոնէի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լ․ Մենը, որ մայիս 20ին Մարսիլիայէն և մայիս 13ին Պոլսէն պիտի մեկնի ։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լ՚Անտոն որ պիտի մեկնի մայիս 23ին, երեկոյեան ժամ 5ին ։

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւաղնէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՒՐԹԷ ԸՆՊՈՒԼ
Մումհանէ փողոց, Թիւ 141

Արտօնատէր Ս․ ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ